

INHOUDELIJKE RAPPORTAGE 2025 projecten gedeelde verantwoordelijkheid en de ideale wereld

In navolging van de oproep 'Gedeelde verantwoordelijkheid en de ideale wereld' van 12/02/2021, werd een projectsubsidie toegekend aan 3 projecten 'Gedeelde verantwoordelijkheid en de ideale wereld' voor de periode 01/09/2021 tot en met 31/12/2023. De projectsubsidie werd een eerste maal verlengd van 01/01/2024 tot 31/12/2024. In het BVR van 20/12/2024 werd een laatste verlenging goedgekeurd van 01/01/2025 tot 31/12/2025.

De subsidie werd verleend als financiële ondersteuning van het project. Het project heeft als doel het ontwikkelen van een andere organisatie van jeugdhulpverlening en het vormgeven van een netwerkaanpak, die vertrekt van gedeelde verantwoordelijkheid voor alle kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven, om het huidige doorverwijsmodel te doorbreken.

Het BVR (VR 2024 2012 DOC.1346) legt vast dat de subsidie moet aangewend worden voor de volgende opdrachten:

- 1° Het herdenken van het verblijfsaanbod vanuit de ontwikkelingsnoden van kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven, onder andere op basis van het afgeleverde onderzoeksrapport en op basis van het monitoringsinstrument voor residentiële hulp.
- 2° Het realiseren van continuïteit in trajecten van kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven;
- 3° Het expliciteren en signaleren van drempels en beperkingen die de realisatie van de eerste twee opdrachten in de weg staan, met inbegrip van beleidsaanbevelingen.

De resultaten van het project worden beoordeeld aan de hand van volgende indicatoren:

- 1° De bevindingen uit het monitoringsinstrument voor residentiële hulp op niveau van de regio van het project.
- 2° Het aantal breuken in trajecten op niveau van de regio in het project, met specifieke aandacht voor complexe jeugdhulpsituaties die opgevolgd worden door de intersectorale toegangspoort en voor casussen die aangemeld worden bij het hulpprogramma geblokkeerde ontwikkelingstrajecten.
- 3° Rapportage met betrekking tot drempels en beperkingen, met inbegrip van beleidsaanbevelingen.

Conform de bepalingen in het subsidiebesluit vragen wij een inhoudelijke en financiële rapportage over de voorbije periode. Voor de inhoudelijke rapportage wordt gebruik gemaakt van onderstaande opbouw en vragen. Wij ontvangen de documenten graag ten laatste op 31/03/2026.

De documenten worden gericht aan idealewereld@opgroeien.be

Identificatie

Projectnaam: Co-ncept Jeugdhulp De Ideale Wereld

Regio: Regio 1G1P Aanzet bestaande uit ELZ's Houtland &Polder, Midden West-Vlaanderen, RITS, Westhoek en Westkust & Polder

Contactpersoon: Louise Delputte, Kenneth Vandaele

Adres: De Zilten 52 | 8800 Roeselare

Telefoonnummer: 0471 70 46 29

E-mailadres: louise.delputte@conceptjeugdhulp.be, kenneth.vandaele@inoa.evara.be

We wensen een vervolg op de inhoudelijke rapportage die bezorgd werd op 31 maart 2025. Waar helpend kunnen cijfermateriaal en visualisaties aangeleverd worden.

Binnen deze rapportage verwachten we dat er aandacht is voor het perspectief van cliënten en andere direct betrokkenen die jullie met deze bouwstenen rechtstreeks of niet-rechtstreeks bereikt hebben. We verwachten inspanningen om hen actief te bevragen en/of perspectiefverplaatsende reflecties uit te oefenen waar nodig. Deze verwachting sluit naadloos aan bij de eerste twee resultaatsgerichte indicatoren.

We willen een inhoudelijke rapportage die is uitgewerkt per 'bouwsteen'. We definiëren 'bouwsteen' als een concreet project en bijhorende acties die jullie als netwerk van organisaties hebben uitgerold binnen jullie regio.

De rapportage wordt als volgt opgebouwd:

Bouwsteen:

Procesbeschrijving en procesanalyse

- Welke keuzes werden er gemaakt in 2025?
- Hoe werden deze keuzes vertaald in concrete acties?
- Welke resultaten hebben jullie wel of niet geboekt? Wat zijn belangrijke vaststellingen?
- Wat zijn sterktes, zwaktes, mogelijkheden en bedreigingen binnen deze bouwsteen?

Veranderingstheorie

- Op welke manier heeft deze bouwsteen bijgedragen aan het voorkomen van breuken in de trajecten van kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven?
- Hoe staan de ondersteunings- en ontwikkelingsnoden van de kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven centraal binnen deze bouwsteen?
- Wat hebben cliënten en eventuele andere direct betrokkenen te vertellen over de door jullie geformuleerde veranderingstheorie?

Beleidsaanbevelingen

- We verwachten concrete adviezen aan anderen die soortgelijke initiatieven willen uitrollen.
- Binnen de adviezen verwachten we dat er rekening wordt gehouden met eventuele randvoorwaarden en te overbruggen drempels.
- Deze adviezen worden geformuleerd op het niveau van:
 - o Beleidsmakers
 - o Netwerken
 - o Individuele organisaties
 - o Begeleiders
- Deze adviezen werden afgetoetst bij minstens:
 - o Strategische leden binnen het netwerk: directies, coördinatoren, leden van de regionale stuurgroep.
 - o Operationele leden binnen het netwerk: leidinggevend en begeleiders die tewerkgesteld werden binnen de bouwsteen.
 - o Cliënten en andere direct betrokkenen.

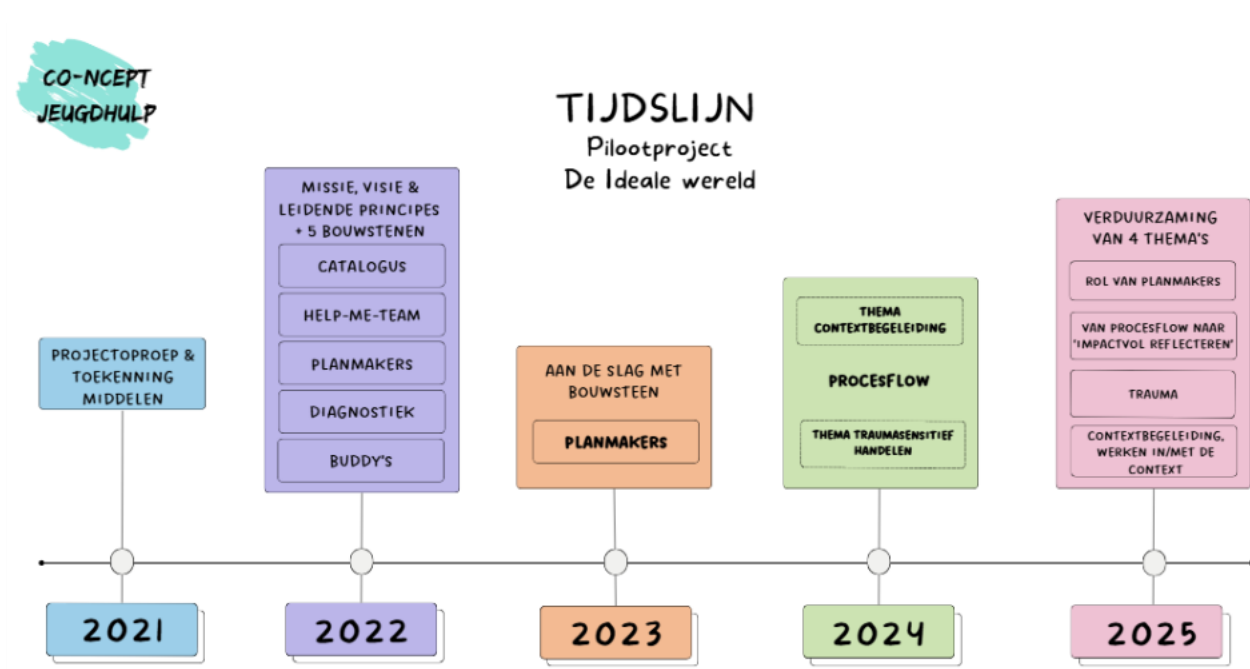
I.	Inleiding	5
II.	Planmakers	6
1.	Procesbeschrijving en procesanalyse.....	6
1.1.	Wat vooraf ging	6
1.2.	Keuzes in 2025.....	8
1.3.	Concrete acties	8
1.4.	Resultaten en vaststellingen	10
2.	Veranderingstheorie	14
2.1.	Voorkomen van breuken.....	14
2.2.	Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal.....	14
2.3.	Betrokkenen aan het woord.....	15
3.	Beleidsaanbevelingen	15
3.1.	Op beleidsniveau.....	16
3.2.	Op netwerk- en regionaal niveau	16
3.3.	Binnen organisaties	16
4.	Conclusie en beleidsoproep	16
III.	Impactvol Reflecteren	17
1.	Procesbeschrijving en procesanalyse.....	17
1.1.	Wat vooraf ging	17
1.2.	Keuzes in 2025.....	18
1.3.	Concrete acties, resultaten en vaststellingen.....	18
2.	Veranderingstheorie	24
2.1.	Voorkomen van breuken.....	24
2.2.	Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal.....	24
2.3.	Betrokkenen aan het woord.....	24
3.	Beleidsaanbevelingen	25
3.1.	Op beleidsniveau.....	25
3.2.	Op netwerkniveau.....	25
3.3.	Binnen organisaties	26
3.4.	Voor begeleiders/professionals	27
III.	Contextbegeleiding, werken in/met de context	28
1.	Procesbeschrijving en procesanalyse.....	28
1.1.	Wat vooraf ging	28
1.2.	Keuzes in 2025.....	28
1.3.	Concrete acties	28
1.4.	Resultaten en vaststellingen	28

2.	Veranderingstheorie	30
2.1.	Voorkomen van breuken.....	30
2.2.	Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal.....	30
2.3.	Betrokkenen aan het woord.....	31
3.	Beleidsaanbevelingen	31
IV.	Traumasensitief handelen	33
1.	Procesbeschrijving en procesanalyse.....	33
1.1.	Wat vooraf ging	33
1.2.	Keuzes in 2025.....	33
1.3.	Concrete acties	33
1.4.	Resultaten en vaststellingen	34
2.	Veranderingstheorie	35
2.1.	Voorkomen van breuken.....	35
2.2.	Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal.....	35
2.3.	Betrokkenen aan het woord.....	35
3.	Beleidsaanbevelingen	36
3.1.	Op beleidsniveau.....	36
3.2.	Op netwerkniveau.....	36
3.3.	Binnen organisaties	36
3.4.	Voor begeleiders/professionals	36
V.	Financiële rapportage 2024-2025	37
VI.	Bronnenlijst	37
VII.	Bijlagen.....	38
1.	NOTA Planmakers.....	38
2.	NOTA Van procesflow naar Impactvol Reflecteren	44
3.	NOTA Contextbegeleiding, werken in/met de context	52
4.	NOTA traumasensitief handelen.....	65

Inhoudelijke rapportage Co-ncept

I. Inleiding

Het werkjaar 2025 stond in het teken van verdieping, verduurzaming en afronding binnen het pilotproject De Ideale Wereld. Waar in eerdere rapportages vooral het proces centraal stond, focusten we dit jaar op het vertalen van opgebouwde inzichten naar structurele aanbevelingen, overdraagbare methodieken en duurzame samenwerkingen.

De vier centrale bouwstenen waar Co-ncept Jeugdhulp rond werkte, zijn:

1. Planmakers
2. Procesflow – ‘Impactvol Reflecteren’
3. Contextbegeleiding
4. Traumasensitief Handelen

Elke bouwsteen wordt in deze rapportage beschreven volgens de gevraagde structuur van Opgroeien, met aandacht voor procesanalyse, realisaties, veranderingstheorie, cliëntperspectief en beleidsaanbevelingen. Daarnaast worden vier uitgeschreven nota's toegevoegd die dieper ingaan op de vier bouwstenen (zie bijlage 1, 2, 3 en 4). Alle resultaten kunnen ook teruggevonden worden op www.conceptjeugdhulp.be.

II. Planmakers

1. Procesbeschrijving en procesanalyse

1.1. Wat vooraf ging

Planmakers was een van de vijf bouwstenen waarmee de regionale stuurgroep als eerste aan de slag ging. Het was een bewuste keuze want de rol van planmakers had het potentieel om voeding te geven aan alle andere bouwstenen. Dit was omdat planmakers vanuit een bottom-up benadering rechtstreeks werken in trajecten met jongeren, gezinnen en voorzieningen. Door dicht bij de realiteit te staan, konden planmakers zichtbaar maken wat werkt, waar knelpunten liggen en welke structurele aanpassingen nodig zijn.

Vanaf de start werd gekozen voor een intersectoraal team, bestaande uit medewerkers uit verschillende sectoren en organisaties. Dit zorgde voor inzicht en expertise vanuit verschillende invalshoeken, maar bracht ook uitdagingen met zich mee. De uitdagingen verschillen in taalgebruik, visies, verwachtingen en begrippen maakten duidelijk dat het team behoefte had aan een gemeenschappelijk kader en gedeelde taal. Deze nood resulteerde in de ontwikkeling van een kader, met name de procesflow, zoals beschreven in eerdere rapportages van Co-ncept. De procesflow vormde het fundament waarmee planmakers inzichten uit concrete trajecten konden vertalen naar structurele reflectie, intersectorale samenwerking en beleidsaanbevelingen.

In totaal werden achttien trajecten gerealiseerd. De cijfergegevens kunnen hieronder gevonden worden of in de rapportage van 2024. Binnen deze trajecten namen planmakers de tijd om op een flexibele manier in te spelen op de noden van jongeren, hun gezin en hun (in)formele netwerk. Daarnaast hadden planmakers de opdracht om signalen en knelpunten te detecteren en te bundelen over de trajecten heen.

In 2021 telde het team negen planmakers. In 2024 werd dit herleid tot drie planmakers (1 VTE en 2 × 0,2 VTE). In 2025 bleef één planmaker voltijds actief (1 VTE), aangevuld met één planmaker aan 0,2 VTE. De afbouw van het planmakersteam maakte ook duidelijk dat er nood was aan meer helderheid rond visie, taal en kader. De planmakers werden telkens ondersteund door een coördinator die voltijds actief was (1 VTE). In totaal ondersteunen drie opvolgende coördinatoren dit project in de periode van 2021-2025.

	2023	2024	2025
Lopende trajecten		7	11
Nieuwe aanmeldingen	15	12	1
Opstart	10	7	1
Afronding	3	3	12
Totaal aantal trajecten	18		

Tabel 1: # Aanmeldingen bij Co-ncept in 2023, 2024 en 2025

Leeftijd	# Trajecten
10	2
11	0
12	2
13	4
14	4
15	4
16	2

Tabel 2: Leeftijd jongeren op moment van aanmelding

Regio jongeren	# Trajecten
Houtland en polder	5
Westhoek	7
Midden WV	3
Westkust en polder	3
Rits	0

Tabel 3: Regio van de jongeren

Aanmelder	# Trajecten
Voorziening (totaal)	6
• INOA	1
• Tordale	1

• VOT	4
Internaat (De Hazelaar)	1
Jeugdhulpregie ACT	2
OOC (De Luwte)	2
SDJ (totaal)	5
• Ieper	2
• Brugge	3
CLB (Mandel en Leie)	1
Pleegzorg West-Vlaanderen	1

Tabel 4: Aanmelders van de jongeren

1.2. Keuzes in 2025

In 2025 werden een aantal duidelijke en richtinggevende keuzes gemaakt om breuken in trajecten te voorkomen én om de werkzame elementen van de rol van planmakers te onderzoeken en te vergelijken met bestaande rollen binnen de regio van Co-ncept Jeugdhulp.

1.2.1. Trajectopvolging

Omdat het project eind 2025 werd afgerond, werd bewust gekozen om breuken voor kinderen, jongeren en gezinnen te voorkomen.

Daarom:

- werden trajecten tijdig afgerond, met een gepland afrondmoment;
- werden verwachtingen opnieuw afgestemd met gezinnen en partners;
- vond een samenwerkingsoverleg plaats met formele en informele betrokkenen;
- werd duidelijk afgesproken wanneer en hoe het traject zou eindigen.

Deze keuze was nodig om helderheid, voorspelbaarheid en continuïteit te verzekeren.

1.2.2. Verdiepen in de werkzame elementen van de rol van de planmaker

Een van de belangrijkste keuzes in 2025 was om de werkzame elementen van de rol van de planmaker verder te onderzoeken.

1.2.3. Aansluiting bij bestaande netwerken en initiatieven verkennen

In 2025 werd onderzocht hoe het planmakerschap zich verhoudt tot bestaande initiatieven en structuren, met aandacht voor raakvlakken, complementariteit en mogelijke verliezen bij het wegvallen van de planmakersrol. Deze verkenning had als doel inzicht te krijgen in welke elementen van het planmakerschap kunnen aansluiten bij bestaande structuren en welke niet vanzelfsprekend worden opgenomen.

1.3. Concrete acties

Om de keuzes van 2025 volledig in de praktijk te brengen, werden verschillende acties ondernomen op micro-, meso- en macroniveau. Het jaar werd benut om zowel trajectopvolging te versterken als om structurele reflectie en beleidsbeïnvloeding te organiseren.

1.3.1. Trajectopvolging

Er werden 18 trajecten opgevolgd, verspreid over de regio. Via overlegmomenten met jongeren en hun (in)formele netwerk werden signalen van gezinnen, jongeren en professionals systematisch verzameld. Per traject werd een startgesprek georganiseerd waarin ieders rol en mandaat werden verduidelijkt, evenals wie de trekker van het traject was en wie de bijeenkomsten organiseerde. Aan het einde van elk traject, of na een crisismoment, werd telkens systematisch gereflecteerd op het verloop van het traject en de rol van de planmaker. De verzamelde bevindingen vormden de basis voor verdere reflectie en beleidsmatige duiding.

1.3.2. Verdere uitwerking van werkzame elementen

De werkzame elementen werden eerst afgeleid uit bevindingen in het werkveld en vervolgens gevalideerd door de intersectorale stuurgroep. De SWOT-analyse vormde een belangrijk vertrekpunt en werd verder uitgediept in een focusgroep met jeugdhulpregisseurs en consultants

Sterktes	Zwaktes
<ul style="list-style-type: none">• Neutrale partner in een traject. Onafhankelijk, met een onderzoekende bril.<ul style="list-style-type: none">◦ We zijn geen dienst- en/of hulpverlening.• Maakt de brug tussen hulpverlening, jongere en ouders.• Traject vasthouden• Transparante communicatie, zowel met hulpverlening als jongere en netwerk.• Heeft het mandaat om kritische vragen te stellen en bedenkingen te maken.• Laat hulpverlening rondom de jongere en gezin vertragen.• Participatie: er wordt steeds vertrokken vanuit noden van jongeren, gezinnen en professionals.• Kunnen aanwezig zijn in een traject zonder eisen of verwachtingen te hebben.• Bereikbaarheid. Mobiel en flexibel in tijd. Steeds dicht bij de betrokkenen.• Traject overstijgend reflecteren via procesflow.• Stimuleren van gedeelde verantwoordelijkheid.• Werkend vanuit een dynamisch kader (ref: procesflow) die mogelijkheden biedt om flexibel in te spelen op de noden van de casus.• Mogelijkheid om gaten op te vullen die momenteel niet gedekt worden door reguliere hulpverlening.• Waakzame zorg ter overbrugging van wachtlijsten, warm wachtlijstbeheer• Welke partners mee betrokken worden met betrekking hulpverlening en traject (wie met wie contact had).	<ul style="list-style-type: none">• Werken vanuit een dynamisch kader kan zorgen voor:<ul style="list-style-type: none">◦ Rolverwarring, wat doet een planmaker precies in trajecten?◦ <u>opvullen</u> van tekorten en/of overbrugging tot einde wachtlijst bemoeilijkt de afronding van trajecten.• Tijdsintensief. Er gaat veel tijd naar het verwerven van mandaat bij betrokken hulpverlening.• Vertragen in crisis is niet evident of lukt zelfs helemaal niet, bij 5 na 12 trajecten wordt gemerkt dat je ook als neutrale partner wordt meegezogen in de nood om snelle beslissingen te maken.• Out of the box denken heeft ook zijn grenzen, veelal zijn dit lange wachtlijsten.
Mogelijkheden	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none">• Netwerkversterking<ul style="list-style-type: none">◦ Verder kijken dan wat binnen eigen aanbod past, dit niet enkel voor hulpverlening maar ook voor jongere en gezin.<ul style="list-style-type: none">▪ Linken met eerste lijn▪ WINGG▪ Tussen voorzieningen onderling▪ Met volwassenhulpverlening▪ ...• Verduurzamen van werkzame elementen van een planmaker naar bestaande initiatieven.	<ul style="list-style-type: none">• Als de rol van planmaker wordt overgedragen naar bestaande initiatieven zijn we bezorgd rond het behoud van de neutraliteit die planmakers nu heeft.• Partners vinden die tijd en ruimte hebben om vast te houden.• Planmaker werkt vanuit een dynamisch kader. Vragen bij het dynamisch kader implementeren bij bestaande initiatieven, hoe kan ervoor gezorgd worden dat ook hierbinnen het kader dynamisch genoeg blijft zodat nog steeds flexibel ingezet kan worden op de noden die er op dat moment zijn?• De structurele verankering van de planmaker in bestaande initiatieven is niet vanzelfsprekend. Dit is sterk afhankelijk van overheidsbeleid en beschikbare budgetten, wat de duurzaamheid van hun inzetbaarheid onzeker maakt.

1.3.3. Verkenning van bredere toepasbaarheid

Er werden eerste stappen gezet om te verkennen welke werkzame elementen van een planmaker relevant zijn voor bestaande en toekomstige structuren. Daarbij lag de focus op de raakvlakken met trajectondersteuning binnen Vroeg & Nabij, de verdere ontwikkeling van bovenlokale teams bij ACT en OSD en regionale inspanningen rond intersectorale casusregie.

Om deze inzichten te vertalen naar een heldere eindnota, werd in 2025 een gestructureerd stappenplan uitgewerkt:

1. **Inventarisatie van rolverdeling** en samenwerking in de trajecten.
2. **Focusgroep** met planmakers, jeugdhulpregisseurs en consultants.

3. **Verbreding** naar de partners vertegenwoordigd in de stuurgroep.
4. **Analyse** van werkzame elementen en knelpunten, gevolgd door opmaak van beleidsaanbevelingen.
5. **Toetsing** van inzichten bij jongeren, ouders en andere direct betrokkenen.
6. **Integratie** van alle informatie tot een finale **beleidsnota** over de duurzame verankering van de planmakersaanpak.

De intersectorale stuurgroep fungeerde doorheen dit proces als forum waar bevindingen telkens opnieuw werden besproken, aangescherpt en gevalideerd.

1.4. Resultaten en vaststellingen

In de nota van planmakers (bijlage 1) leggen we vast wat de werkzame elementen zijn, waar er raakvlakken liggen en waar nog uitdagingen zijn rond deze bouwsteen. Hieronder worden ze kort opgesomd. Daarnaast wordt ook de verbredende oefening met de partners die gewaagd zijn aan de rol van planmakers geduid. De reflectie geeft ons verder inzicht in de geïntegreerde aanpak van een planmaker en legt twee dilemma's bloot.

1.4.1. *Werkzame elementen van de rol van de planmaker*

Neutraal faciliteren

Planmakers namen geen positie in, maar creëerden een veilige ruimte waarin alle stemmen gehoord werden: jongeren, ouders, het informele en professionele netwerk. Vanuit hun positie buiten het spanningsveld van mandaten konden ze spanningen benoemen en vertrouwen herstellen. Zo kwamen samenwerking en besluitvorming opnieuw op gang.

Trajectondersteuning

Planmakers brachten overzicht en continuïteit in complexe trajecten. Ze stapten flexibel in op cruciale momenten, hielden gemaakte afspraken vast en deden wat nodig was om het proces in beweging te houden. Hun helikopterblik combineerden ze met nabijheid en praktische ondersteuning, zonder te vervallen in hokjesdenken.

Gezinsdenken

Planmakers keken breder dan het kind of de jongere. Ze brachten ouders, brussen en steunfiguren in beeld en verbonden formele hulp met het dagelijks leven. Hun aanpak was gezinsgericht én kindgericht: het perspectief van de jongere bleef steeds zichtbaar en hoorbaar, ook in crisissituaties.

Gedeelde zorg

Planmakers bevorderden gedeeld eigenaarschap. Ze verkenden wie betrokken was, welke rol iedereen kon opnemen, en zorgden voor gedragen afspraken. Door te vertragen en te verbinden hielpen ze gezinnen en professionals om verantwoordelijkheid te delen in plaats van door te schuiven.

1.4.2. Kennisdeling met partners

De planmakers vertoonden duidelijke raakvlakken met een brede waaier aan partners in de jeugdhulp. Hun meerwaarde lag niet in het vervangen van bestaande functies, maar in het aanvullen en verdiepen van hun werking, vooral wanneer trajecten vastliepen of men niet meer zag hoe het verder moest. Hun neutrale, verbindende en procesgerichte aanpak creëerde daarbij ruimte waar anderen die niet (meer) hadden. De inzichten die volgen, zijn gebaseerd op input vanuit de intersectorale stuurgroep en een focusgroep met jeugdhulpregisseurs (ACT), consultants (SDJ) en planmakers.

- **Consulenten SDJ**

Consulenten werken net als planmakers gezinsgericht en stimuleren gedeelde zorg. Zij moeten echter steeds vertrekken vanuit een formeel mandaat en veiligheid expliciet bewaken, wat invloed heeft op de manier waarop gesprekken verlopen. Hier vulden planmakers aan: door neutraal te faciliteren, tijd te nemen en afspraken te bewaken, brachten zij rust in complexe trajecten.

- **Jeugdhulpregisseurs (JHR)**

JHR's nemen een helikopterblik in en brengen partners rond de tafel om oplossingen te zoeken binnen het bestaande aanbod. Planmakers sloten hierbij aan, maar voegden nabijheid en procesbewaking toe. Waar JHR's vaak op afstand bleven en werkten vanuit formele overlegmomenten, gingen planmakers mee in de onderstroom en ondersteunden zij ook buiten het strikt hulpverleningsmatige. Zo versterkten ze gedeelde verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

- **Bijzondere jeugdzorg (VZW de Patio)**

In de praktijk van de bijzondere jeugdzorg herkennen we sterk de principes van de planmakersaanpak: trajecten op maat, systeem- en netwerkgericht werken, en gedeelde zorg waarin verantwoordelijkheid intersectoraal wordt gedragen. Planmakers voegen daarbij een waardevolle, neutrale en faciliterende rol toe, met in sommige gevallen ook meer kennis van het professionele netwerk en relevante partners. Alle elementen van de aanpak worden als fundamenteel beschouwd voor de jeugdhulp. Een belangrijke aanbeveling richting beleid en organisatie is om deze werkzame elementen structureel te verankeren en te koppelen aan een duidelijk mandaat.

- **D.O.P. (VAPH)**

DOP-medewerkers herkenden zich sterk in de neutraliteit en brede blik van planmakers. Ook zij werken systeem- en netwerkgericht. Het verschil zat in de intensiteit en nabijheid: planmakers stonden letterlijk schouder aan schouder met gezinnen en partners om blokkades te doorbreken. Zij namen meer tijd om te vertragen en verbindingen te leggen, en brachten daarbij een frisse blik van buitenaf die soms meer effect had dan dezelfde boodschap vanuit een bestaande dienst.

- **1G1P (AanZet)**

Zowel 1G1P als planmakers vertrokken vanuit de noden van gezinnen en jongeren en brachten hun perspectief systematisch in het netwerk. Beiden werkten intersectoraal en over levensdomeinen heen. Planmakers voegden hieraan toe dat zij het tempo konden vertragen en langdurig nabij bleven op momenten dat trajecten dreigden vast te lopen.

- **GGZ Twoape**

Binnen GGZ Twoape werd al ingezet op trajectondersteuning en gezinsdenken, maar telkens binnen de grenzen van het aanbod. Zodra jongeren langer op ontslag zijn, kan men niets meer aanbieden. Planmakers vulden dit aan door gedeelde zorg langer vast te houden en verbindingen te leggen tussen informele en formele ondersteuning. Ze konden gemaakte afspraken ook op langere termijn bewaken.

- **GGZ WINGG**

GGZ WINGG herkende in de planmakers hun eigen opdracht van zorgcoördinatie en afstemming met partners in het netwerk. De link met de mobiele medewerkers van WINGG Care was daarbij opvallend. Ook zij werken intensief en langdurig met gezinnen, vaak over een periode van twee jaar. Dit gebeurt echter meestal vanuit een uitgesproken GGZ-bril, terwijl planmakers die bril konden meenemen, maar er niet door beperkt waren.

- **VAPH (INOA)**

Bij INOA herkende men de brede blik en het samen dragen als gedeelde waarden. Planmakers brachten hier vooral hun neutraliteit en onafhankelijke positie in, waardoor dezelfde boodschap vaak sterker binnenkwam. Hun frisse blik hielp om trajecten die blokkeerden opnieuw in beweging te krijgen.

- **Opgroeien (IROJ WVL)**

De IROJ-medewerker herkende de planmakers in hun rol van neutraal facilitator, met een brede kijk en aandacht voor gedeelde zorg. Planmakers voegden hier een persoonlijke nabijheid aan toe: zij begeleidden processen niet alleen op meso- en macroniveau, maar gingen mee het traject in om de blokkades met partners en gezinnen te doorbreken.

- **CLB**

Het CLB benoemde planmakers als kritische spiegels: zij namen deze rol systematisch en vanuit een neutrale positie op. Daardoor konden ze spanningen benoemen en patronen zichtbaar maken op een manier die het netwerk vooruit hielp. Net dit werd als een gemis ervaren in veel organisaties, waar die spiegel vaak ontbreekt.

- **CAW**

CAW erkent heel sterk de belangrijke rollen die een planmaker op zich neemt. Als CAW die laagdrempelige eerstelijns hulpverlening biedt op diverse levensdomeinen, merken we ook hoe belangrijk het is om vanuit gedeelde zorgtrajecten samen aan te gaan. CAW gaat ook bij complexe trajecten aan de slag als ‘compagnon de route of trajectondersteuner’ bij de jongere/gezin en bouwt bruggen naar andere organisaties om te komen tot die geïntegreerde hulpverlening. Planmakers konden dit extra versterken door vanuit mandaat en als neutrale partner een overleg te faciliteren, het proces verder mee vast te houden samen met de jongeren/gezinnen en diensten verder te appelleren op een gedeelde verantwoordelijkheid.

1.4.3. Reflectie

Planmakers namen in *De Ideale Wereld* een unieke plaats in. Waar consultants, JHR's, DOP-medewerkers en hulpverleners elk één of meerdere werkzame elementen toepassen, wisten planmakers ze allemaal te combineren in **één geïntegreerde aanpak**. Daardoor konden zij net daar beweging brengen waar trajecten structureel vastliepen.

Door hun positie buiten mandaten en procedures konden planmakers spanning neutraliseren, vertrouwen herstellen en overzicht brengen waar anderen vastliepen door tijdsdruk of afbakening. Hun neutrale, verbindende houding gaf gezinnen en professionals opnieuw perspectief om samen verder te gaan. Ze vulden een hiaat in het systeem in door verbindingen te leggen die elders verloren gingen.

Het leerexperiment leverde tegelijk waardevolle inzichten én nieuwe vragen op. In de stuurgroep kwamen vooral **twee dilemma's** naar voren.

Reikwijdte van de planmakersaanpak

Een eerste vraag is of de werkzame elementen enkel moeten worden ingezet in complexe trajecten, of ook ruimer. De intensieve en neutrale rol van planmakers vraagt tijd, nabijheid en inzet. Ze toonden hun meerwaarde vooral wanneer trajecten dreigden vast te lopen of er geen vooruitgang meer mogelijk was. Tegelijk zijn de werkzame elementen ook in minder complexe trajecten relevant: door ze breder toe te passen kan escalatie worden voorkomen en kan vroegtijdige verbinding en eigenaarschap worden versterkt.

“Iedereen zou planmaker moeten kunnen zijn, maar dan moet men buiten de lijnen mogen kleuren.”
(Lid stuurgroep Co-ncept Jeugdhulp)

Een bijkomende bedenking gaat over de nood aan **cyclische inzet**: aanwezig zijn op de voorgrond wanneer nodig, en terugtreden wanneer het netwerk zelf verder kan. Dat vraagt een flexibelere inzet dan in het pilootproject, waar planmakers na afloop definitief stopten.

Vorm van verankering

Een tweede vraag betreft de vorm van structurele verankering. We weten intussen duidelijk **wat werkt** in complexe trajecten, maar nog niet **hoe** we deze werkzame elementen duurzaam willen verankeren in het jeugdhulplandschap. In de stuurgroep werd daarbij in twee richtingen gedacht.

Aan de ene kant klinkt het pleidooi om de werkzame elementen **in bestaande functies te integreren**, op voorwaarde dat professionals hiervoor tijd, mandaat en ruimte krijgen. Dit zou de planmakershouding verankeren als gedeelde manier van werken.

Aan de andere kant zijn er sterke argumenten voor een **aparte, neutrale rol**, omdat vandaag geen enkele functie alle werkzame elementen combineert. Een onafhankelijke positie kan — net door de combinatie van nabijheid, tijd en neutraliteit — een duidelijke meerwaarde bieden in complexe trajecten.

“Niemand combineert vandaag alle elementen zoals planmakers dat deden. Een extra persoon met frisse blik maakt net het verschil in complexe trajecten.” (Lid stuurgroep Co-ncept Jeugdhulp)

Bij beide opties klinkt een duidelijke waarschuwing door: het risico dat **‘iedereen = niemand’** wordt. Wanneer geen enkele rol expliciet verantwoordelijk is voor neutraliteit en procesbewaking, dreigt net datgene te verdwijnen wat in het experiment zo cruciaal bleek.

2. Veranderingstheorie

2.1. Voorkomen van breuken

De planmakersaanpak heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het voorkomen van breuken door **continuïteit, verbinding en neutraliteit** centraal te stellen in trajecten die anders risico liepen om stil te vallen of te fragmenteren.

Planmakers stapten flexibel in op cruciale momenten, brachten overzicht in versnipperde trajecten en bewaakten gemaakte afspraken. Ze fungeerden als **neutrale procesbegeleiders** die niet vanuit mandaat of aanbod werkten, maar vanuit het perspectief van het gezin en de jongere. Daardoor konden zij spanningen benoemen, misverstanden wegwerken en opnieuw richting geven aan een samenwerking die vastgelopen was.

Door hun nabijheid en tijdsinvestering konden planmakers **kleine, relationele acties** ondernemen die grote impact hadden: het herstellen van contact tussen partners, het opnieuw verbinden van formele en informele steunfiguren, en het vermijden dat gezinnen “uitvallen” uit het netwerk.

Daarnaast maakten planmakers structurele knelpunten zichtbaar via systematische signalering en reflectie binnen de procesflow, waardoor breuken niet enkel **in het individuele traject**, maar ook **op systeemniveau** voorkomen konden worden.

De aanwezigheid van de planmaker fungeerde zo als een **buffer tegen escalatie**, waardoor kinderen en jongeren meer continuïteit, voorspelbaarheid en helderheid ervaarden in een periode waarin hun leven al sterk ontwricht was.

2.2. Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal

Binnen de planmakersaanpak stonden de noden en het perspectief van kinderen en jongeren systematisch centraal. Dit werd gerealiseerd door:

- **Meerzijdige partijdigheid en zichtbaarheid van het kind/de jongere**

Planmakers bewaakten dat de stem van de jongere nooit verloren ging in de complexiteit van het systeem. Zelfs wanneer het netwerk verdeeld was of er crisissen ontstonden, zorgden zij dat het perspectief van de jongere opnieuw richting gaf aan het proces.

- **Gezinsdenken en brede ondersteuning**

Planmakers focusten niet alleen op de jongere, maar op het hele gezinssysteem. Zij brachten ouders, brussen en steunfiguren in beeld, vertaalden noden naar concrete acties en hielpen gezinnen opnieuw vat krijgen op hun situatie.

- **Nabijheid en tempo volgen**

Kinderen en jongeren kregen tijd en ruimte om hun verhaal te doen. Planmakers vertraagden wanneer nodig en versnelden wanneer het momentum er was. Daardoor werden trajecten afgestemd op het **ontwikkelingsritme** van de jongere in plaats van op de logica van aanbod of mandaten.

- **Gedeelde zorg en eigenaarschap**

Door gedeeld eigenaarschap te stimuleren, werden kinderen en jongeren omringd door een netwerk dat samenwerkte en bijdroeg aan het traject. De planmaker bewaakte dat partners hun engagement opnamen en dat afspraken werden uitgevoerd, waardoor jongeren niet langer afhankelijk waren van één enkele dienst.

- **Toegang tot formele en informele steun**

Planmakers bouwden bruggen tussen sectoren en werkten intersectoraal. Hierdoor werd ondersteuning vaak breder, dichterbij en meer afgestemd op de leefwereld van jongeren.

De ondersteunings- en ontwikkelingsnoden van kinderen en jongeren stonden dus centraal doordat planmakers **continuïteit, veiligheid, overzicht, eigenaarschap en relationele nabijheid** als kernprincipes hanteerden.

2.3. Betrokkenen aan het woord

De stemmen van jongeren, ouders en partners vormden een essentieel onderdeel van de analyse en bevestigden de onderliggende veranderingstheorie van de planmakersaanpak. Uit bevragingen, gesprekken en focusgroepen kwamen enkele duidelijke terugkerende boodschappen:

Gezinnen en jongeren waardeerden vooral:

- De **neutrale en menselijke manier** waarop planmakers naast hen gingen staan;
- De rust en duidelijkheid die ontstond doordat één iemand het overzicht hield;
- Dat hun verhaal **echt gehoord** werd en niet verdween in de complexiteit van de jeugdhulp;
- Dat er opnieuw **vertrouwen** groeide tussen partners die voordien botsingen hadden.

Professionals benadrukten:

- Dat planmakers spanning neutraliseerden op momenten waarop er geen vooruitgang meer mogelijk leek;
- Dat planmakers thema's zichtbaar maakten die anders onder de radar bleven;
- Dat hun onafhankelijke, externe blik een **missing link** vormde in complexe trajecten;
- Dat planmakers samenwerking opnieuw op gang trokken door tijd te nemen en gesprekken te faciliteren.

Deze feedback bevestigt de veranderingstheorie: als neutrale, nabij aanwezige procesbegeleiding wordt toegevoegd aan complexe trajecten, groeit veiligheid, komt samenwerking opnieuw op gang en worden breuken voorkomen.

3. Beleidsaanbevelingen

De ervaringen met planmakers tonen aan dat hun manier van werken zichtbaar maakt wat in complexe trajecten écht werkt: ruimte voor neutraliteit, tijd om te vertragen, aandacht voor het gezin als geheel en gedeelde verantwoordelijkheid tussen partners. De werkwijze van planmakers vraagt structurele verankering in beleid, netwerk en praktijk.

3.1. Op beleidsniveau

Verdere beleidsontwikkeling kan zich richten op de vraag hoe deze manier van werken structureel wordt ingebed: worden de werkzame elementen geïntegreerd in bestaande functies, of vraagt dit om een aparte, neutrale rol die ruimte krijgt om over structuren heen te werken? Tegelijk blijft de reikwijdte van de planmakersaanpak een aandachtspunt. Moet deze werkwijze uitsluitend worden ingezet in complexe trajecten, of kunnen de onderliggende principes ook in bredere jeugdhulpcontexten versterkend zijn? Daarnaast is een intersectorale visie essentieel. Vandaag verschijnen in verschillende sectoren uiteenlopende rollen rond trajectondersteuning en casemanagement, vaak los van elkaar ontwikkeld en vanuit verschillende kaders. Lopend onderzoek, zoals dat van Nys, Van Puyenbroeck, Vandewaerde, Stoové, Emmerly & Loosveldt (2025), kan richting geven bij het afstemmen van deze rollen en begrippen. Pas wanneer deze contouren helder zijn, kan een competentieprofiel worden opgesteld dat aangeeft welke vaardigheden, kennis en attitudes nodig zijn om de werkzame elementen van de planmakersaanpak te versterken.

3.2. Op netwerk- en regionaal niveau

Bovenlokale netwerken kunnen een dragende rol spelen in het bewaken en versterken van de planmakersprincipes. Ze kunnen dit doen via gezamenlijke leer- en reflectiemomenten en door intersectoraal overleg te organiseren over kwaliteitsborging en samenwerking. Netwerken kunnen bovendien helpen om signalen vanuit de praktijk te vertalen naar beleidsaanpassingen, zodat de leercyclus tussen micro-, meso- en macroniveau behouden blijft.

3.3. Binnen organisaties

Organisaties kunnen onderzoeken hoe neutraliteit, verbindend werken, gezinsdenken en gedeelde zorg beter kunnen worden geïntegreerd in bestaande rollen en processen. Dit vraagt om ruimte voor reflectie: medewerkers moeten kunnen stilstaan bij hun handelen en dit afstemmen met collega's en netwerkpartners. Kwaliteitszorg en teamontwikkeling kunnen een belangrijke rol spelen in het versterken van deze werkzame elementen en het ondersteunen van medewerkers in complexe trajecten. Organisaties worden uitgenodigd om te experimenteren met manieren waarop deze principes in hun werking kunnen groeien, met aandacht voor draagkracht en continuïteit.

Deze aanbevelingen nodigen uit tot een gezamenlijke beleidsinspanning: het creëren van de juiste randvoorwaarden, het uitwerken van een gedeeld begrippenkader en het versterken van een cultuur waarin samenwerking, gezinsdenken en gedeelde zorg vanzelfsprekende pijlers worden van de jeugdhulp.

4. Conclusie en beleidsoproep

De planmaker introduceerde een andere manier van werken in de jeugdhulp: relationeel, traag waar nodig en gericht op eigenaarschap. Deze werkwijze toont dat structurele samenwerking pas duurzaam wordt wanneer neutraliteit, gezinsdenken en gedeelde zorg ingebed zijn in het systeem zelf. De uitdaging voor het beleid is om deze inzichten niet te laten verdwijnen met het project, maar ze te verankeren in het geïntegreerde jeugdhulpbeleid.

De kernvraag is dus niet of de planmakersrol behouden moet blijven, maar hoe hun manier van werken richtinggevend kan worden voor toekomstig jeugdhulpbeleid. Wanneer het beleid ruimte schept voor tijd, samenwerking en neutraliteit, kan de geest van de planmakers blijvend doorwerken in de jeugdhulp.

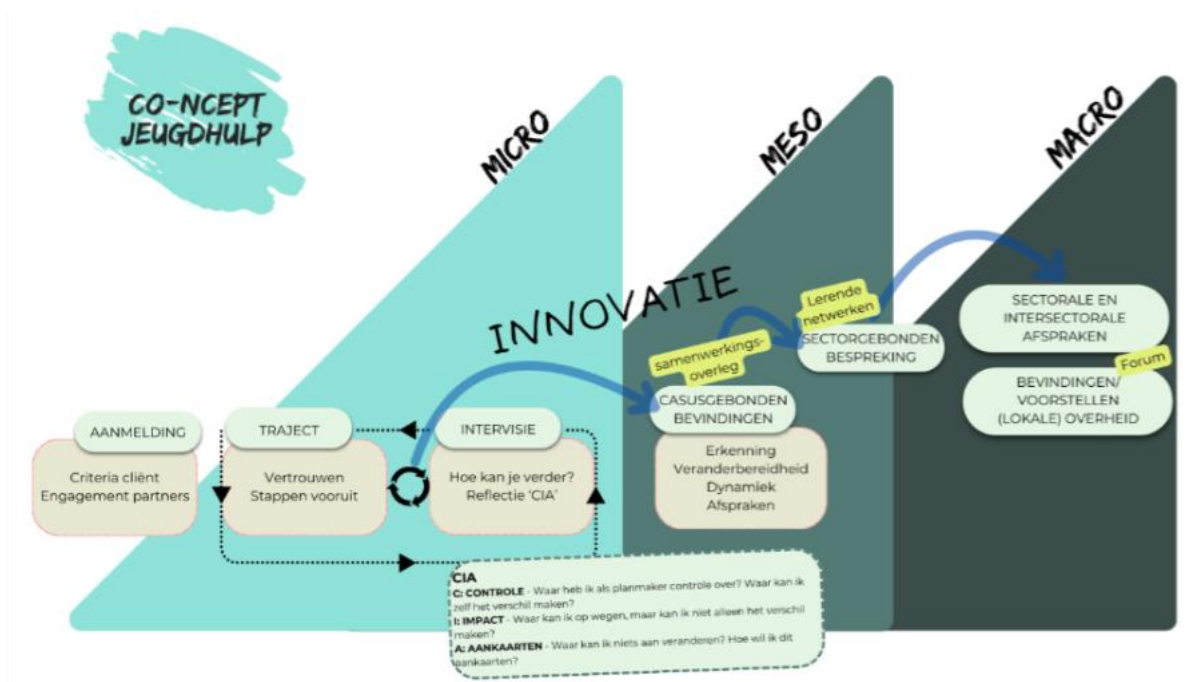
III. Impactvol Reflecteren

De procesflow bood planmakers een kader om binnen de trajecten gericht aan de slag te gaan. Ze ondersteunde zowel het deblokken van knelpunten en het creëren van ademruimte, als het op een bottom-up manier verzamelen en rapporteren van bevindingen. Deze inzichten werden vervolgens op micro-, meso-, macroniveau gedeeld en in de regio verder gerealiseerd.

1. Procesbeschrijving en procesanalyse

1.1. Wat vooraf ging

De procesflow is het kader waarin planmakers aan de slag gingen. Deze wordt visueel afgebeeld hieronder. In voorgaande rapportage werd uitgelegd hoe we met dit kader te werk gingen. De weg die werd afgelegd, was geen eenvoudige. De procesflow is organisch gegroeid en samen met de stuurgroep en planmakers werd er bewust gekozen om de werkwijze van de planmakers in een duidelijk kader te gieten. Het starten op microniveau zorgde voor waardevolle bottom-up informatie. Deze aanpak bood een belangrijke meerwaarde, omdat jongeren en partners het gevoel kregen dat ze gehoord werden. Tegelijkertijd bleven we zo dicht bij de praktijk en de realiteit van het werkveld. De procesflow vormt een kader waarin partners gestimuleerd worden om intersectoraal samen te werken aan signalen en aanbevelingen vanuit meerdere sectoren te benaderen. Op die manier kunnen we inzichten vanuit verschillende invalshoeken verbinden en versterken. In 2024 lag de focus vooral op het verder uittesten van deze procesflow. Er werden vanuit de trajecten signalen opgevangen om verder mee aan de slag te gaan.

1.2. Keuzes in 2025

1.2.1. Van procesflow naar methodiek Impactvol Reflecteren

In 2025 werd beslist om de inzichten uit het pilotoproject *Planmakers* structureler te vertalen naar een breder inzetbaar denkkader. De kernkeuze was de evolutie **van een procesflow naar een generieke methodiek 'Impactvol Reflecteren'**. Dit maakte het mogelijk om:

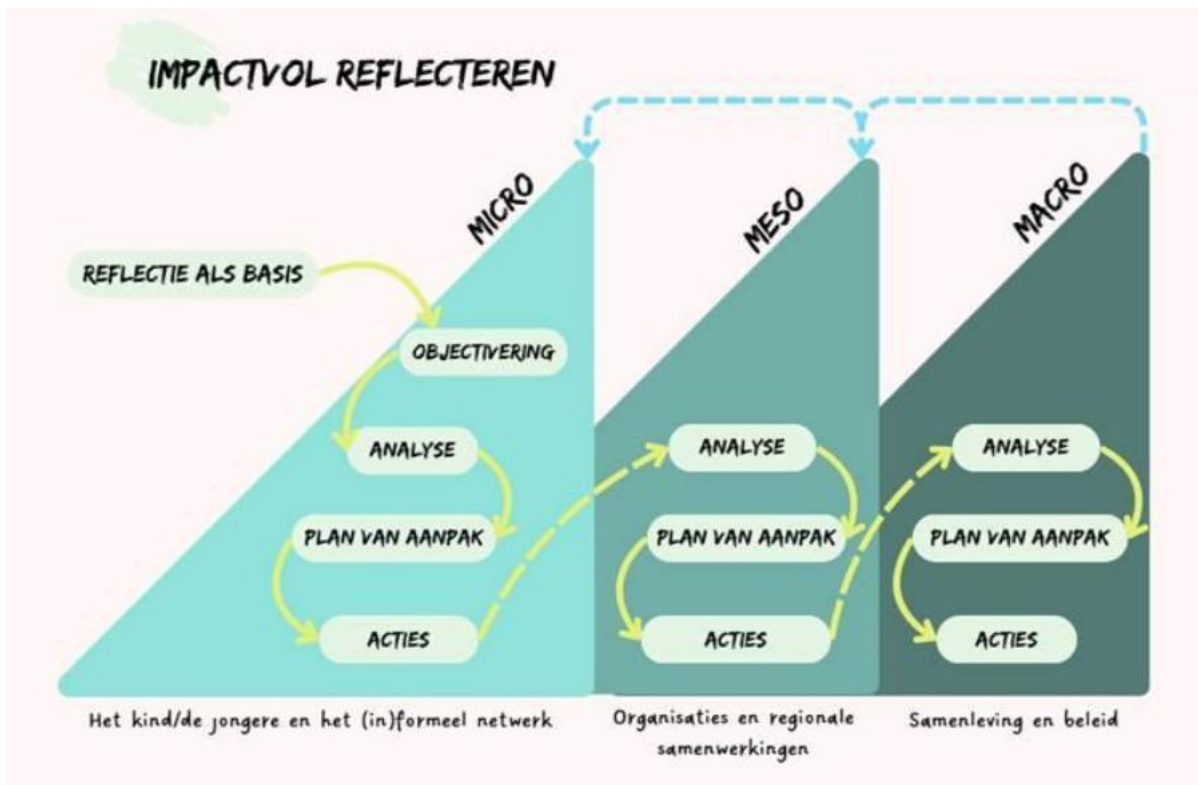
- reflectie methodisch te verankeren in de praktijk, op micro-, meso- en macroniveau;
- de methodiek toepasbaar, generiek te maken voor organisaties zonder externe planmaker;
- de rol van feedbackloops tussen praktijk, netwerk en beleid te versterken.

1.3. Concrete acties, resultaten en vaststellingen

1.3.1. Methodiek Impactvol Reflecteren

Gegeven de ervaren meerwaarde willen we deze methodische manier om verandering te bewerkstelligen verduurzamen. Het werken met de procesflow heeft ons veel geleerd over zowel de bevorderende randvoorwaarden als de belemmeringen bij veranderingen. Gezien verandering echter zeer situatie- en contextspecifiek is, kan de procesflow als voorbeeld gezien worden, maar denken we dat een ondersteunend denkkader voor organisaties ruimer toepasbaar kan zijn voor diverse sectoren.

Zo evolueerden we naar een meer generiek denkkader dat we **'impactvol reflecteren'** noemen.

De procesflow blijft dus - ook als visueel beeld - overeind, maar daardoor is het mogelijk:

- de methodiek toe te passen op diverse schaal (individueel, als team, als organisatie, als sector...) ook als er geen planmaker voorhanden is. Het kijken en handelen op micro-, meso-, macroniveau blijft wel essentieel.
- meer doelgerichte verbeteracties te bepalen, omdat bijkomende overwegingen zijn opgenomen in het denkkader.

In 'De Ideale Wereld' kent iedereen de methodiek van impactvol reflecteren, zodat dit zo nodig ook intersectoraal kan worden toegepast. Het dwingt tot nadenken over geschikte overlegplatformen en -kanalen.

1.3.2. Stappen van de methodiek

Onderstaand worden kort de diverse stappen van de methodiek impactvol reflecteren weergegeven.

1. **Reflectie als basis.** Vanuit het streven naar een zo goed mogelijke ondersteuning voor elk kind en elke jongere vinden we het belangrijk om regelmatig als hulpverlener, team of organisatie te reflecteren. Zo versterken we gedeelde zorg en verantwoordelijkheid voor kinderen en jongeren.
2. **Objectivering.** Het proces waarbij iets subjectiefs of vaags concreet, meetbaar of zichtbaar wordt gemaakt. In bredere zin betekent het dat je een mening, gevoel of waarneming probeert te onderbouwen met feiten, observaties of gemeenschappelijke taal. Zo wordt het tot de juiste omvang herleid en begrijpelijk en bespreekbaar voor anderen.
3. **Analyse.** Een verdere analyse gebeurt door de juiste betrokkenen op een structurele wijze, waarbij hypothesen worden geformuleerd, waarna ze aan de hand van toetsing worden weerlegd of behouden. Diverse technieken kunnen hiertoe worden ingezet. Deze hangen af van de aard van de problematiek en wie betrokken wordt.
4. **Plan van aanpak.** Zelfs in 'De Ideale Wereld' zullen we niet alles kunnen veranderen. Vooraleer acties te bepalen, is het wenselijk om wat strategie te ontwikkelen.
5. **Overgaan tot actie.** De tastbare uitvoering van het plan van aanpak. Acties kunnen veel vormen aannemen, afhankelijk van het doel, de context en het niveau van invloed. Er zijn zowel acties op eigen niveau met directe impact als acties met indirecte impact op andere niveaus.

1.3.3. Cyclisch op verschillende niveaus: Micro – Meso – Macro

De kracht van het denkkader ligt in de verbinding tussen drie niveaus:

Niveau	Focus	Rol en impact
Micro	Hulpverlener - jongere/netwerk	Reflectie en handelen in de casus
Meso	Team – organisatie	Afstemming, mandaat, randvoorwaarden
Macro	Netwerk – beleid	Structurele leerprocessen en casusoverstijgende versterking

De niveaus zijn niet lineair, maar vloeiend verbonden via feedbackloops. Wat wordt vastgesteld of ondernomen in praktijk, beïnvloedt beleid en omgekeerd. De stappen in de methodiek komen cyclisch terug, maar telkens aangepast aan het niveau waar we ons op bevinden.

1.3.4. *Verbinding met bestaande tendensen kaders*

In deze stap kijken we naar bestaande tendensen en kaders waar Impactvol Reflecteren sterk tegen aanleunt, namelijk:

- Het regenboogmodel van Dahlgren en Whitehead wordt gebruikt om multilevelwerking te duiden, waarbij individuele situaties ingebed zijn in bredere sociale, organisatorische en maatschappelijke contexten (Dahlgren & Whitehead, 1991).
- Het Knöster-model benadrukt dat duurzame verandering enkel mogelijk is wanneer veranderbereidheid, competenties en ondersteunende structuren samen aanwezig zijn (Knöster et al., 2000).
- Politiserend werken maakt de doorstroom mogelijk van signalen uit individuele trajecten naar structurele en beleidsmatige niveaus (De Bie & Roose, 2010).
- Systems thinking en de PDCA-cyclus ondersteunen een cyclisch proces van leren, bijsturen en herijken binnen complexe systemen (Senge, 1990; Deming, 1986).

Er komen heel wat elementen terug van bovenstaande bestaande tendensen en kaders in de methodiek Impactvol Reflecteren. Wat Impactvol Reflecteren vernieuwend maakt, is:

- Het structureel samenwerken met circulaire feedback micro ↔ meso ↔ macro
- De intersectorale toepassing, praktijkgebaseerd: reeds getest in complexe casussen
- Het expliciet opnemen van randvoorwaarden als noodzakelijke bouwstenen
- De focus op geleidelijke, gedeelde verandering
- De nadruk op hoe de stem van het kind, de jongere en het netwerk hierin wordt meegenomen
- Ruimte voor aanpassing, eigenaarschap en concrete toepassing in de dagelijkse praktijk

Hieruit kunnen we concluderen dat Impactvol Reflecteren voortbouwt op bestaande, erkende denkkaders en tendensen, maar tegelijk vernieuwt door een structurele, intersectorale en praktijkgerichte aanpak. De methodiek versterkt cyclisch leren, stimuleert gedeelde en geleidelijke verandering, en maakt expliciet ruimte voor randvoorwaarden, eigenaarschap en de stem van kinderen, jongeren en hun netwerk. Hierdoor biedt het een flexibel en krachtig kader dat zowel op micro-, meso- als macroniveau duurzaam kan worden toegepast.

1.3.5. *Nuances en feedback vanuit het netwerk*

Om tot een breed gedragen eindresultaat te komen, werd systematisch feedback verzameld bij verschillende intersectorale partners en overlegplatformen, gaande van praktijkwerkers tot beleidsniveau. Dit gebeurde onder meer bij:

- GGKJ netwerk - WINGG
- JOOW
- ACT
- OSD
- CLB
- VAPH – INOA
- VAPH - DOP
- BJB – 't Groot Hersberge VZW de Patio
- GGZ – Twoape
- Stuurgroep Co-ncept
- Beleidsgesprek Opgroeien

In dit onderdeel zoomen we in op de vertaalslag van deze gesprekken. We staan stil bij drie kernvragen: wat leert het netwerk ons, wat heeft het nodig, en waar wil het de focus op leggen.

Wat het netwerk ons leert:

Duurzame samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid

- Nood aan een duurzame structuur waarin samenwerking en communicatie centraal staan
- Intersectorale gedragenheid: partners uit alle sectoren blijven betrokken
- Focus op een levend, cyclisch groeipad, niet een statisch instrument
- Verankering van wat werkt vanuit de praktijk

Kernboodschap: Geslaagd wanneer partners op micro-, meso- en macroniveau verbonden worden en het dynamische karakter van de procesflow behouden blijft: *samen leren – samen vasthouden – samen bouwen aan geïntegreerde zorg*

Mandaat & randvoorwaarden moeten helder zijn

- Veel knelpunten ontstaan door onduidelijk mandaat of ontbrekende randvoorwaarden. Mandaat verschilt per niveau.
- Helderheid nodig over: wie beslist, op welk niveau, binnen welke grenzen, met welke verantwoordelijkheid.

Duidelijke taal en gedeeld begrip tussen niveaus

- Regelmatig begripsverwarring over micro–meso–macro

- Nood aan:
 - Een gedeeld referentiekader
 - Structurele feedbackkanalen
 - Afstemming van verwachtingen en rolverdeling.

Objectivering en neutrale ondersteuning

- Nood aan objectivering, zeker wanneer er geen planmaker aanwezig is
- Een neutralere rol kan dienen als hefboom:
 - Mogelijke inzet van interne bemiddeling of externe facilitatie.

Professionele, reflectieve cultuur

- Reflectie moet een basishouding zijn binnen het professioneel handelen
- Reflectie moet ingebed worden in bestaande structuren (geen extra laag)
- Er is nood aan:
 - Ruimte om te vertragen en bewust te handelen
 - Veilige reflectie
 - Versterken van mensen in hun kracht, mét verbinding.

Zorgvuldig en professioneel omgaan met informatie

- Heldere communicatie
- Respect voor beroepsgeheim
- Het delen van essentiële informatie voor trajectcontinuïteit

Het werkveld nodig heeft:

- Compacte en toegankelijke materialen (klapper, gebruiksvideo)
- Inhoud die voldoende laagdrempelig is
- Een duidelijke duiding bij begrippen en rollen
- Systematische evaluatiemomenten binnen overlegstructuren
- Heldere doorstroomgaranties bij structurele signalen

Er is enthousiasme om ermee aan de slag te gaan, **mits** begeleiding en opvolging op de verschillende niveaus.

Focuspunten vanuit het netwerk:

- Mandaat & rolduidelijkheid: voorkomt stagnatie en machteloosheid
- Gedeelde taal: vermindert misverstanden en versnelt afstemming
- Objectivering, houdt focus op feiten en noden van de jongere
- Verankering in bestaande structuren, voorkomt dat de methodiek “in de kast belandt”
- Veiligheid & feedbackcultuur, maakt leren mogelijk zonder schuldvragen
- Cyclisch werken, structurele signalen worden zichtbaar en aangepakt

1.3.6. Implementatie strategie

Vanuit meegenomen feedback is gekozen om een gebruiksvideo te maken. Warm maken tot het gebruik van methodiek en mee te zijn in de denkwijze. De video kan teruggevonden worden op de website www.conceptjeugdhulp.be.

Om de methodiek besmettelijk te maken, zijn drie sporen cruciaal:

Micro: verankering binnen organisaties

- Duid ambassadeurs, pioniers of behartigers aan.
 - INOA
 - ‘t Groot Hersberge – VZW De Patio
- Organiseer interne intervisie en casusoverstijgende leercirkels.
 - Wat is jullie eerste indruk? Wat viel op?
 - Begrijpelijk?
 - Zien jullie deze tool toepasbaar in jullie organisatie?
 - Onder welke voorwaarden?
 - Leerkansen/drempels?
 - Benoem verandering in jezelf, team, organisatie, sector(overschrijdend)... na gebruik van deze tool.
- Benadruk dat dit een opdracht voor iedereen blijft.
- Voorzie organisatorische verankering. Implementatie kan enkel slagen via de organisaties zelf, met ambassadeurs of verbindende medewerkers die het gedachtegoed van *impactvol reflecteren* uitdragen. Communicatie en eerlijkheid zijn hierbij cruciaal: zaadjes planten en stap voor stap groeien is even waardevol als directe resultaten.

Meso: verankering in bestaande regionale platforms

- Benutten van netwerken zoals WINGG, IROJ
- Duidelijke richtinggevende rol voor Agentschap Opgroeien en voorzieningenbeleid
- Heldere mandaten voor signalering en terugkoppeling

Macro: doorwerking naar beleid en maatschappelijke opgaven

- Structurele signalen bundelen en politiek toegankelijk maken, verbinden met intersectoraal beleid (bv. wonen, GGZ, onderwijs)
- Blijvende opvolging via IROJ en het lerend netwerk Kwaliteit en Beleid, dat binnen het IROJ is opgesteld samen met WINGG.
- IROJ koppelt bevindingen door aan team voorzieningenbeleid binnen Opgroeien.

Vanuit de andere twee regio's De Ideale Wereld werd ook aan de slag gegaan met reflectieve vragen.

- Uitwerking van puzzelstukken atelierwerking – Plantrekkers, Regio Limburg
- Reflectievragen - Regio Trawant

2. Veranderingstheorie

De methodiek Impactvol Reflecteren vertrekt vanuit de overtuiging dat duurzame verandering in de jeugdhulp niet ontstaat door afzonderlijke acties, maar door cyclisch leren en bijsturen op micro-, meso- en macroniveau. Door systematisch te reflecteren op ervaringen in concrete trajecten, deze te objectiveren en te analyseren, kunnen werkzame elementen worden versterkt en structurele knelpunten zichtbaar worden gemaakt. Via feedbackloops tussen praktijk, netwerk en beleid ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid voor verandering, gedragen door meerdere actoren en sectoren.

2.1. Voorkomen van breuken

Impactvol Reflecteren draagt bij aan het voorkomen van breuken in ondersteuningstrajecten door tijdig te vertragen, signalen te capteren en afstemming te versterken. Door rolverdeling, mandaat en randvoorwaarden expliciet te maken en knelpunten samen te analyseren, wordt escalatie vermeden en continuïteit bevordert. De methodiek ondersteunt professionals om niet alleen binnen de casus te handelen, maar ook structurele oorzaken van vastgelopen trajecten te benoemen en terug te koppelen naar het netwerk en beleid.

2.2. Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal

De methodiek plaatst de ondersteunings- en ontwikkelingsnoden van kinderen, jongeren en hun netwerk expliciet centraal. Reflectie start vanuit de vraag wat nodig is om tot passende ondersteuning te komen, eerder dan vanuit bestaande structuren of aanbod. Door objectivering en analyse wordt vermeden dat noden verengd worden tot individuele problemen, en ontstaat ruimte om ook organisatorische, intersectorale en beleidsmatige randvoorwaarden mee in beeld te brengen.

2.3. Betrokkenen aan het woord

Een kernprincipe van *Impactvol Reflecteren* is het systematisch meenemen van de stem van betrokkenen. Jongeren, ouders en professionals ervaren dat hun ervaringen en signalen ertoe doen en daadwerkelijk worden opgepikt. Het bottom-up werken vanuit trajecten valideert praktijkkennis en vertaalt deze naar bredere leerprocessen. De methodiek is ontstaan vanuit de aanpak van de planmakers en de stuurgroep, en werd verder versterkt door actieve betrokkenheid en feedback van netwerkpartners. Zo blijft reflectie geen individuele oefening, maar een gedeeld leerproces. Verdere perspectieven van partners zijn terug te vinden in bovenstaand hoofdstuk nuances en feedback vanuit het netwerk.

3. Beleidsaanbevelingen

3.1. Op beleidsniveau

Aanbevelingen

- Veranker impactvol reflecteren structureel in het geïntegreerde jeugdhulpbeleid. Maak het deel van kwaliteitszorg, niet van tijdelijke projecten.
- Voorzie tijd, mandaat en structurele financiering voor reflectie, casusoverstijgende signalering en lerende netwerken.
- Gebruik bestaande structuren (bv. IROJ, bovenlokale teams, intersectoraal overleg) om procesflows en leerprocessen in te bedden. Vermijd nieuwe parallelle systemen.
- Stem rol- en functieprofielen op elkaar af (casemanager, trajectondersteuner, planmaker, spelverdeler). Werk naar een gedeeld begrippenkader.
- Ondersteun implementatie met methodieken, training, train-de-trainertrajecten en een regionaal opleidingsaanbod.
- Zorg voor een helder micro-, meso-, macrokader waarin rollen, mandaten en verwachtingen op elk niveau duidelijk zijn.

Randvoorwaarden

- Structurele financiering voor tijd en capaciteit om te reflecteren.
- Beleidsmatig mandaat voor lerende netwerken en casusoverstijgende signalering.
- Intersectorale afstemming tussen Opgroeien, VAPH, GGZ, Onderwijs, CAW etc.

Te overbruggen drempels

- Versnippering van rollen en termen.
- Onvoldoende afstemming tussen sectoren, waardoor reflecties niet landen.
- Cultuur waarin actie primeert boven reflectie, waardoor structureel leren achterblijft.

3.2. Op netwerkniveau

Aanbevelingen

- Organiseer intersectorale lerende netwerken waarin reflectie en signalering gedeeld worden (bv. CLB, GGZ, MFC, CAW, OSD, ACT, onderwijs, jeugthuizen...).
- Gebruik de procesflow als gemeenschappelijk reflectiekader, geïntegreerd in bestaande netwerkfora.
- Maak feedbackloops zichtbaar: casussignalen → netwerk → beleidsaanpassing → terug naar de praktijk.

- Ondersteun ambassadeurs binnen het netwerk die reflectieprocessen trekken, verbinden en bewaken.
- Bewaak preventief leren door regelmatig te vertragen, patronen te analyseren en gedeelde zorg centraal te zetten.

Randvoorwaarden

- Een gedeeld taal- en begrippenkader.
- Structurele tijdsinvestering per organisatie binnen het netwerk.
- Regionale coördinatie (bv. bovenlokaal team, IROJ) om continuïteit te garanderen.

Te overbruggen drempels

- Verschillende mandaten en instapvoorwaarden tussen sectoren.
- Gebrek aan helderheid rond eigenaarschap van reflectieprocessen.
- Angst om spanningen of knelpunten expliciet te benoemen in intersectorale context.

3.3. Binnen organisaties

Aanbevelingen

- Integreer impactvol reflecteren in kwaliteitszorg en teamontwikkeling.
- Voorzie tijd en ruimte voor reflectiemomenten, feedbackcircuits en methodische procesbewaking.
- Gebruik concrete hulpmiddelen zoals klappers, visuele flows, beslisbomen en schema's om medewerkers te ondersteunen.
- Bouw aan een open feedbackcultuur waarin fricties benoemd mogen worden en waarin fouten gezien worden als leermogelijkheden.
- Zorg voor interne ambassadeurs die het reflectieproces borgen en het gebruik van de procesflow stimuleren.
- Plan cyclische reflectierondes om werkzame elementen bij te sturen.

Randvoorwaarden

- Tijd in teams om te reflecteren zonder druk van dagplanning of caseload.
- Duidelijke interne afspraken over wie welke rol opneemt in reflectie en signalering.
- Ondersteuning van leidinggevenden, zowel in communicatie als in voorbeeldgedrag.

Te overbruggen drempels

- Schaarste aan tijd en personeel.
- Gewoontes of teamculturen die reflectie als “extra werk” zien.
- Onzekerheid bij medewerkers over hoe knelpunten veilig benoemd kunnen worden.

3.4. Voor begeleiders/professionals

Aanbevelingen

- Zet actief in op neutraliteit, gezinsdenken en gedeelde zorg.
- Gebruik de procesflow om te vertragen, patronen te herkennen en kleine acties te plannen.
- Betrek jongeren en ouders systematisch in reflectie en besluitvorming.
- Werk met de cirkel van invloed, het Knöster-model en andere reflectietools om escalatie te voorkomen en samenwerking te versterken.
- Versterk warme traagheid: tijd nemen, ruimte geven, nabij blijven.
- Zoek actief verbinding met andere betrokken professionals en deel signalen met het netwerk.

Randvoorwaarden

- Mandaat en veiligheid om kritisch te reflecteren.
- Ondersteuning door leidinggevenden voor het toepassen van reflectieve werkvormen.
- Toegang tot intersectorale netwerken en overlegkanalen.

Te overbruggen drempels

- Handelingsdruk die reflectie verdringt.
- Onzekerheid rond rolverdeling, zeker wanneer meerdere professionals betrokken zijn.
- Onvoldoende zicht op bredere ondersteuningsmogelijkheden voor gezinnen.

III. Contextbegeleiding, werken in/met de context

Volgende bouwsteen is ontstaan door het volgen van de procesflow uit bouwsteen impactvol reflecteren.

1. Procesbeschrijving en procesanalyse

1.1. Wat vooraf ging

Zie bijlage Nota contextbegeleiding bij inleiding en situering.

1.2. Keuzes in 2025

Vanuit 18 trajecten diepgaand opgevolgd om werkzame elementen, knelpunten en drempels rond contextbegeleiding in kaart te brengen. Met de stuurgroep richtten we ons op het volgende actiepoint rond dit thema: gedeelde taal en visie rond contextbegeleiding.

1.2.1. Gedeelde taal en visie

Aanpak ontwikkelen waar er een **gedeelde intersectorale visie en taal** is rond 'contextbegeleiding', 'werken in de context', 'gezinsgerichte aanpak', 'werken met de context'.

1.3. Concrete acties

Concrete acties vanuit bovenstaande doelstelling zijn dat er vanuit een intersectoraal lerend netwerk of werkgroep termen rond dit thema scherp worden gesteld. Daarnaast wordt er gesignaleerd naar verschillende overheden uit nood aan een visie en kader.

1.4. Resultaten en vaststellingen

Resultaten, vaststellingen, bevindingen en uitdagingen kunnen uitgebreid teruggevonden worden in de nota contextbegeleiding.

Gerealiseerde resultaten vanuit:

- 18 trajecten werden diepgaand opgevolgd om werkzame elementen, knelpunten en drempels rond contextbegeleiding in kaart te brengen.
- Lerende netwerken werden georganiseerd om thema's te verdiepen en sectoroverschrijdend af te stemmen.
- Netwerkforum bracht directies en beleidsverantwoordelijken samen om structurele thema's te analyseren.
- Gesprekken met CAW, VAPH, GGZ/Twoape, LOBJ en De Golfbreker boden aanvullende nuance en lieten toe om de nota breed te valideren.
- Beleidsdialoog met Opgroeien maakte het mogelijk om regionale inzichten te koppelen aan Vlaams beleid.

Rol en positie van de begeleider

De rol van de begeleider is cruciaal. Het is belangrijk om de **trajectbegeleider** te verkennen als flexibele en verbindende figuur, die waar nodig de functies van individuele begeleiding en contextbegeleiding kan combineren. Tegelijk moeten **wissels en overdrachten** steeds zorgvuldig gebeuren: gezinnen hebben nood aan een herkenbaar aanspreekpunt en warme continuïteit, ongeacht welke voorziening betrokken is.

Flexibiliteit en maatwerk

Gezinnen verschillen, en dus moet ook begeleiding verschillen. Dit vraagt om het loslaten van het huidige **ticket- en moduledenken**, en om meer ruimte om **intensiteit en vormen van contact flexibel af te stemmen**. Soms volstaat een telefoontje, soms is nabijheid aan huis nodig. Ook **afstand en reistijd** moeten structureel meegewogen worden in toewijzing en financiering, zodat nabijheid echt mogelijk wordt. Preventieve inzet moet meer ruimte krijgen, zodat contextbegeleiding niet pas kan starten bij escalatie.

Kwaliteit boven controle

Organisaties signaleren dat **registratie en inspectie** vandaag vaak meer gericht zijn op cijfers dan op inhoud. Om gezinnen echt te helpen, is een omslag nodig naar **kwaliteit en betekenisvolle impact** als toetssteen. Dit vraagt om vertrouwen in professionals en om ruimte voor creativiteit, eerder dan voortdurende druk tot verantwoording.

Samenwerking en gedeelde taal

Contextbegeleiding overstijgt de grenzen van één organisatie of sector. Daarom is het noodzakelijk te investeren in een **gedeelde visie en taal** tussen actoren als VAPH, Opgroeien, CAW, GGZ en onderwijs. Concreet betekent dit ook: duidelijke afspraken over rolverdeling, continuïteit en samenwerking over voorzieningen heen. Gezamenlijke **vorming en intervisie** kunnen helpen om verschillen te overbruggen, elkaar beter te begrijpen en intersectoraal sterker te staan.

Beleidsruimte en duurzaamheid

Tot slot is er nood aan een **hernieuwde en richtinggevende visie vanuit beleid**, die samenwerking niet belemmert, maar juist mogelijk maakt. **Duurzame financiering** moet ruimte scheppen om intersectoraal maatwerk te realiseren en om over de grenzen van sectoren heen te werken. Daarnaast is investeren in **personeel en professionalisering** essentieel: begeleiding vraagt veel, en goede coaching, werkbare werkdruk en blijvende leerkanalen zijn nodig om dit vol te houden.

Deze aanbevelingen tonen dat de toekomst van contextbegeleiding niet ligt in losse ingrepen of tijdelijke projecten, maar in een **samenhangende beweging**. Nabijheid, maatwerk en gedeelde verantwoordelijkheid vormen de rode draad, maar kunnen enkel tot hun recht komen als er ook **beleidsruimte en vertrouwen** is om dit te dragen. Het vraagt van organisaties lef om samen te werken, van begeleiders professionaliteit én menselijkheid, en van het beleid een kader dat eenvoud en stabiliteit biedt. Zo wordt contextbegeleiding geen aparte opdracht naast de jeugdhulp, maar een geïntegreerde manier van werken die gezinnen en jongeren duurzaam versterkt.

Hieronder een korte samenvatting:

- Er is een helder en breed gedragen regionaal beeld van wat contextbegeleiding vandaag betekent.
- De nota bracht structurele knelpunten scherp in beeld, waaronder ticketdenken, versnipperde financiering en registratiedruk.
- Gezinnen, hulpverleners en sectoren erkennen dezelfde werkzame principes: nabijheid, continuïteit, gezinsgerichtheid en maatwerk.
- De regio beschikt over concrete aanbevelingen en actievoorstellen richting beleid, netwerken en organisaties.
- Verduurzaming thema via agendering op het IROJ West-Vlaanderen

2. Veranderingstheorie

De veranderingstheorie vertrekt vanuit de vaststelling dat contextbegeleiding, werken in/met de context vandaag breed erkend wordt als een werkzame en noodzakelijke aanpak, maar structureel wordt belemmerd door versnippering, onduidelijke kaders en beperkte beleidsruimte. Door diepgaande opvolging van achttien trajecten, lerende netwerken en beleidsdialogen werd zichtbaar welke elementen wél bijdragen aan duurzame impact voor gezinnen.

De kern van de veranderingstheorie is dat nabijheid, continuïteit en maatwerk gerealiseerd kunnen worden wanneer begeleiders voldoende flexibiliteit en vertrouwen krijgen, en wanneer organisaties en sectoren vertrekken vanuit een gedeelde taal en visie. Door contextbegeleiding niet als een afzonderlijk aanbod te benaderen, maar als een geïntegreerde manier van werken over sectoren heen, kan de ondersteuning beter aansluiten bij de leefwereld van gezinnen.

2.1. Voorkomen van breuken

Deze bouwsteen komt tegemoet aan het voorkomen van breuken door in te zetten op continuïteit, afstemming en flexibiliteit in de begeleiding van gezinnen. Breuken ontstaan vaak wanneer ondersteuning moet stoppen of veranderen omwille van organisatorische of structurele redenen, eerder dan vanuit de noden van gezinnen. Door te vertrekken vanuit een gedeelde visie op contextbegeleiding en een gemeenschappelijke taal tussen sectoren, wordt begeleiding voorspelbaarder en beter op elkaar afgestemd, waardoor abrupte overgangen minder voorkomen.

2.2. Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal

De analyse toont dat ondersteunings- en ontwikkelingsnoden van gezinnen vandaag te vaak moeten passen binnen vooraf vastgelegde structuren, tickets of modules. Dit staat haaks op de realiteit van gezinnen, waar noden fluctueren en zich situeren op verschillende levensdomeinen tegelijk. Door noden centraal te stellen in plaats van aanbodlogica, wordt begeleiding betekenisvoller en effectiever. Dit impliceert ook een verschuiving van controle- en registratiedruk naar kwaliteit en impact als toetssteen.

2.3. Betrokkenen aan het woord

De inzichten in deze bouwsteen zijn sterk gevoed door de stemmen van betrokkenen uit het werkveld en het netwerk. Hulpverleners, directies, beleidsverantwoordelijken en partners uit verschillende sectoren (BJB, CAW, VAPH, GGZ, CLB...) benoemen opvallend gelijklopende accenten. Gezinnen zelf worden indirect vertegenwoordigd via deze signalen: hun vragen naar nabijheid, duidelijkheid en continuïteit klinken consequent door in alle gesprekken. De brede validering van de nota contextbegeleiding toont dat deze analyse gedragen is en aansluit bij de dagelijkse realiteit.

3. Beleidsaanbevelingen

Op basis van de inzichten uit trajecten, lerende netwerken en het netwerkforum formuleren we de volgende aanbevelingen. Ze zijn gegroepeerd rond vijf kernthema's die telkens richting geven aan een meer duurzame en gedragen aanpak van contextbegeleiding. De gesprekken bevestigen dat contextbegeleiding een fundamenteel, maar tegelijk complex thema is. Het belang ervan wordt breed erkend, maar er worden ook terugkerende knelpunten benoemd die de dagelijkse praktijk bemoeilijken.

1. Gedeelde taal en visie

Er is behoefte aan meer helderheid in taal en begrippen. Contextbegeleiding wordt vandaag vaak onder één noemer geplaatst, terwijl de diversiteit aan werkvormen net kracht en flexibiliteit kan bieden. Een gedeelde visie en leidende principes kunnen richting geven en tegelijk ruimte laten voor maatwerk.

2. Knelpunten

Huidige structuren, zoals ticket- en moduledenken, versnipperde financiering en rigide registraties, sluiten onvoldoende aan bij de realiteit. Verschillen in registratie bemoeilijken bovendien een correct zicht op de werkelijke hulpvraag. Deze systemen beperken de mogelijkheid om flexibel te schakelen en doen soms onrecht aan de complexiteit van gezinnen en de inzet van hulpverleners.

3. Samenwerking en rolafbakening

Het werken met gezinnen vraagt afstemming tussen actoren. Vandaag lopen verwachtingen en rollen soms door elkaar, wat voor gezinnen onduidelijkheid creëert. Meer gezamenlijke afstemming en een heldere rolverdeling zijn noodzakelijk om continuïteit te waarborgen, zeker op de overgang tussen verschillende werkvormen.

4. Draagkracht en signaalfunctie van hulpverleners

De kracht van contextbegeleiding zit in nabijheid en flexibiliteit. Tegelijk leeft het gevoel dat hulpverleners slachtoffer worden van hun eigen aanpassingsvermogen. Hun flexibiliteit mag niet ten koste gaan van hun draagkracht. Net omdat zij dicht bij gezinnen staan, is hun signaalfunctie richting beleid en partners van groot belang.

Wanneer we deze bevindingen naast de eerdere inzichten uit trajecten, samenwerkingsoverleggen, lerende netwerken en het forum leggen, ontstaat een consistent beeld. Over alle niveaus heen klinken dezelfde accenten: **nabijheid, continuïteit, maatwerk, duidelijke kaders en gedeelde verantwoordelijkheid**. De rode draad is duidelijk: het debat en de afstemming rond contextbegeleiding vragen om duurzame verankering. Beleidsmakers kunnen hierin een faciliterende rol opnemen door duidelijke kaders te scheppen, financiering en registraties te stroomlijnen en de signalen uit het werkveld ernstig te nemen.

Zo kan een zorglandschap verder groeien waarin gezinnen op betrouwbare ondersteuning kunnen rekenen, en waarin hulpverleners hun werk blijvend met professionaliteit en menselijkheid kunnen uitvoeren.

IV. Traumasensitief handelen

Volgende bouwsteen is ontstaan door het volgen van de procesflow uit bouwsteen impactvol reflecteren.

1. Procesbeschrijving en procesanalyse

1.1. Wat vooraf ging

Binnen het project De Ideale Wereld werd traumasensitief handelen al snel erkend als een essentiële pijler in de jeugdhulp. Co-ncept Jeugdhulp benaderde dit thema procesmatig, startend met trajectanalyses op microniveau en het opzetten van een lerend netwerk met intersectorale partners. Deze samenwerking resulteerde in gedeelde inzichten over noden en knelpunten, die verder verdiept werden tijdens een regionaal netwerkforum.

1.2. Keuzes in 2025

Met het einde van het project in zicht, werkt Co-ncept Jeugdhulp samen met WINGG aan de duurzame verankering van deze kennis. Gezamenlijk streven ze naar een traumasensitieve samenleving, met een gedeelde visie en taal over trauma, over sectoren heen. WINGG zal vanaf 2026 het voortouw nemen om dit thema verder te dragen, zowel beleidsmatig als praktijkgericht.

Een implementatieplan werd uitgewerkt met vier stappen:

1. **Samenstellen van een intersectorale werkgroep trauma** – met partners uit de jeugdhulp, VAPH, GGZ, onderwijs en geestelijke gezondheidszorg.
2. **Bundelen van expertise en in kaart brengen van versnippering** – om het bestaande aanbod en methodieken rond trauma te aligneren.
3. **Ontwikkelen van een gedeelde taal en visie** – inclusief afstemming per sector en met inbreng van het cliëntperspectief.
4. **Structureel verankeren van vorming en ondersteuning** – via driemaandelijkse intervisie, coaching en een jaarlijkse vorming.

1.3. Concrete acties

1.3.1. *Intersectorale werkgroep trauma*

- 20 actieve intersectorale deelnemers uit nulde tot derde lijn
- 52 intersectorale betrokkenen die mee in mailing zaten om feedback te geven op resultaten
- Uitbreiding van regio 1G1P AanZet naar volledig West-Vlaanderen
- Actieve terugkoppeling naar achterban
- Co-ncept Jeugdhulp en WINGG als trekkers

1.3.2. In kaart brengen van versnippering en expertise

- Overzicht van bestaand trauma-aanbod
- Reflectieopdrachten in alle partnerorganisaties
- Duidelijk signaal: *grote nood aan opleiding en ondersteuning*

1.3.3. Ontwikkelen van gedeelde taal en visie

- Ontwikkeling van een intersectorale poster + onderbouwende tekst
- Testen bij jongeren, ervaringsdeskundigen en vijf verschillende praktijkniveaus
- Zoeken naar gemeenschappelijkheid ondanks uiteenlopende terminologie

1.3.4. Vorming, preventie en duurzaamheid

- Ontwikkeling van twee webinars vanuit WINGG i.p.v. ‘traumadag’ om laagdrempeligheid te garanderen
 - Een basiswebinar gericht op onderwijs (half uurtje) en één met basisinzichten voor de ruime sector (één uur)
- Verbinding e-learning via Psyche (2027)
- Streven naar traumareferent (2028-2030)
- Traumawerkgroep blijft vasthouden en inzetten op intervisie en supervisie, ook al zou de referent pas in 2028 ingeschakeld worden
- Gebundelde informatiedeling op de website van WINGG en Co-ncept.
 - www.conceptjeugdhulp.be
 - [Vorming en deskundigheidsbevordering - Wingg](#)

1.4. Resultaten en vaststellingen

1.4.1. Gerealiseerde resultaten

- Provinciebreed netwerk rond trauma binnen de jeugdhulp geactiveerd
 - Eerste gedeelde taal en visie in de vorm van poster, bijhorende tekst, webinars beschikbaar via website WINGG
- Bewustwording van de nood aan vorming en intersectorale afstemming
- Materialen beschikbaar voor hulpverleners van nulde tot derde lijn
- Start van intersectorale intervisie/supervisie getrokken vanuit WINGG

1.4.2. Knelpunten / niet volledig gerealiseerd

- Gedeelde taal blijft uitdagend: sectoren gebruiken eigen jargon
- Grote groepssamenstellingen in leefgroepen blijven de toepassing bemoeilijken
- Onvoldoende plaats voor trauma in basisopleidingen en onboarding van nieuwe medewerkers
- Structurele traumareferent nog niet aangesteld

1.4.3. Belangrijke vaststellingen

- Hulpverleners willen *basiscompetenties* rond trauma als minimumnorm
- Nood aan structurele implementatie, niet louter projectmatig
- Samenwerking Co-ncept — WINGG wordt sterk gewaardeerd als verbindende kracht
- Gezamenlijke taal werkt verbindend

2. Veranderingstheorie

2.1. Voorkomen van breuken

De inzet op traumasensitief handelen draagt bij aan het voorkomen van escalaties, omdat gedrag beter begrepen wordt in plaats van bestraft of geproblematiseerd. Daarnaast draagt het bij aan het herstel van samenwerking tussen sectoren dankzij een gedeelde visie; een veilige begeleiding, waardoor jongeren minder van traject naar traject verschuiven en betere aansluiting van ondersteuning op noden, met meer perspectief en stabiliteit.

2.2. Ondersteunings- en ontwikkelingsnoden centraal

Jongeren gaven aan dat ze zich beter begrepen voelen wanneer hun reacties door een traumabril bekeken worden. Dat ze minder snel als “moeilijk” of “onhandelbaar” worden bestempeld. Daarnaast gaven ze aan dat traumasensitieve begeleiding hun gevoel van veiligheid vergroot. Gedeelde taal zorgt ervoor dat teams coherenter reageren, overdrachten zorgvuldiger verlopen, verwachtingen en grenzen voorspelbaar blijven.

2.3. Betrokkenen aan het woord

Jongeren bevestigen dat een traumasensitieve houding hen het gevoel geeft beter begrepen te worden. Professionals benoemen dat ze zich zekerder voelen wanneer ze een gedeelde taal gebruiken. Sectorpartners onderschrijven dat dit thema dringend structureel verankerd moet worden.

3. Beleidsaanbevelingen

3.1. Op beleidsniveau

- Maak traumasensitief handelen een basiscompetentie in de jeugdhulp. Structurele opname in basisopleidingen, HR-beleid en kwaliteitsbeleid.
- Voorzie middelen voor vorming en e-learning, zodat alle niveaus toegankelijk blijven.
- Veranker een gedeelde taal in officiële richtlijnen en samenwerkingsafspraken.
- Koppel trauma aan leefgroep organisatie: kleinere groepen, meer stabiliteit, ruimte voor herstel.

3.2. Op netwerkniveau

- Blijf inzetten op intersectorale afstemming (nulde–derde lijn).
- Installeer een provinciale traumareferent (WINGG) met mandaat om sectoroverschrijdend te coördineren
- Gebruik de gedeelde visie en poster als standaardkader in alle regionale overlegfora.
- Zorg voor continue kennisdeling via netwerkfora, webinars en intervisiemomenten.
- Bewaar de verbinding met andere thema's zoals Impactvol Reflecteren en gezinsdenken.

3.3. Binnen organisaties

- Integreer traumasensitief handelen in teamwerking, onboarding en casusbesprekingen.
- Moedig medewerkers aan om trauma-brillen te gebruiken in observatie en analyse.
- Creëer veilige leeromgevingen (supervisie, intervisie, feedback).
- Gebruik de gedeelde materialen (poster, tekst, webinar) als basis.
- Betrek gezinnen en jongeren actief: zij zijn mede-experts in hun eigen traject.

3.4. Voor begeleiders/professionals

- Zie gedrag als signaal, niet als probleem op zich.
- Werk met voorspelbaarheid, veiligheid, grenzen en verbinding als basisprincipes.
- Gebruik de gedeelde taal in gesprekken met gezinnen en collega's.
- Blijf alert op secundaire traumatisering en zelfzorg.
- Gebruik reflectie (impactvol reflecteren) om trauma-reacties te analyseren en beter te begrijpen.

V. Financiële rapportage 2024-2025

Zie bijlage in mail.

VI. Bronnenlijst

Dahlgren, G., & Whitehead, M. (1991). *Policies and strategies to promote social equity in health*. Stockholm: Institute for Futures Studies.

De Bie, M., & Roose, R. (2010). *Politisierend werken in de sociale sector*. Antwerpen: Garant.

Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.

Knöster, T., Villa, R. A., & Thousand, J. S. (2000). *A framework for thinking about systems change*. In R. A. Villa & J. S. Thousand (Eds.), *Restructuring for caring and effective education* (pp. 93–128). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing.

Nys, K., Van Puyenbroeck, J., Vandewaerde, S., Stoové, E., Emmery, K., & Loosveldt, G. (2025). *Exploratieve beschrijving en analyse van trajectondersteuningsvormen in relatie tot trajectondersteuningskenmerken in het decreet inzake de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid*. (Onderzoek in opdracht van Agentschap Opgroeien). Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.

VII. Bijlagen

1. NOTA Planmakers

Planmakers als leerbron: werkzame elementen voor de toekomst

1. Inleiding

Het pilootproject De Ideale Wereld werd in 2021 gelanceerd met de ambitie om de jeugdhulp anders te organiseren en een netwerkaanpak te ontwikkelen die vertrekt vanuit gedeelde verantwoordelijkheid voor alle kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven. In West-Vlaanderen koos de intersectorale stuurgroep ervoor om planmakers in te zetten als verbindende bouwsteen in complexe trajecten. De planmaker trad op als neutrale procesbegeleider die, los van structuren en procedures, meezocht naar perspectief in vastgelopen situaties. Ze boden zelf geen hulpverlening aan, maar ondersteunden jongeren en hun (in)formele netwerk om opnieuw richting te vinden in hun traject.

Deze nota bundelt de inzichten uit het leerexperiment met planmakers op basis van achttien trajecten en gesprekken met jeugdhulpregisseurs, consultants, planmakers en de intersectorale stuurgroep van Co-ncept. De nota ordent deze bevindingen en formuleert aanbevelingen op drie niveaus — beleid, netwerk en praktijk — die richting kunnen geven aan verdere reflectie en ontwikkeling in het jeugdhulplandschap.

2. Werkzame elementen van de planmaker

Uit de gesprekken met de partners en binnen de stuurgroep kwam de kracht van de planmakers duidelijk naar voren. Hun impact lag in de combinatie van vier elementen: neutraliteit, trajectondersteuning, gezinsdenken en gedeelde zorg. Het samenspel tussen deze elementen maakte dat ze beweging konden brengen in vastgelopen trajecten. Ze vulden de ruimte op waar anderen, door mandaat of tijdsdruk, minder mogelijkheden hadden.

Neutraal faciliteren

Planmakers namen geen positie in, maar creëerden een veilige ruimte waarin alle stemmen gehoord werden: jongeren, ouders, het informele en professionele netwerk. Vanuit hun positie buiten het spanningsveld van mandaten konden ze spanningen benoemen en vertrouwen herstellen. Zo kwamen samenwerking en besluitvorming opnieuw op gang.

Trajectondersteuning

Planmakers brachten overzicht en continuïteit in complexe trajecten. Ze stapten flexibel in op cruciale momenten, hielden gemaakte afspraken vast en deden wat nodig was om het proces in beweging te houden. Hun helikopterblik combineerden ze met nabijheid en praktische ondersteuning, zonder te vervallen in hokjesdenken.

Gezinsdenken

Planmakers keken breder dan het kind of de jongere. Ze brachten ouders, brussen en steunfiguren in beeld en verbonden formele hulp met het dagelijks leven. Hun aanpak was gezinsgericht én kindgericht: het perspectief van de jongere bleef steeds zichtbaar en hoorbaar, ook in crisissituaties.

Gedeelde zorg

Planmakers bevorderden gedeeld eigenaarschap. Ze verkenden wie betrokken was, welke rol iedereen kon opnemen, en zorgden voor gedragen afspraken. Door te vertragen en te verbinden hielpen ze gezinnen en professionals om verantwoordelijkheid te delen in plaats van door te schuiven.

3. Raakvlakken met partners

De planmakers vertoonden duidelijke raakvlakken met een brede waaier aan partners in de jeugdhulp. Hun meerwaarde lag niet in het vervangen van bestaande functies, maar in het aanvullen en verdiepen van hun werking, vooral wanneer trajecten vastliepen of men niet meer zag hoe het verder moest. Hun neutrale, verbindende en procesgerichte aanpak creëerde daarbij ruimte waar anderen die niet (meer) hadden. De inzichten die volgen, zijn gebaseerd op input vanuit de intersectorale stuurgroep en een focusgroep met jeugdhulpregisseurs (ACT), consulenten (SDJ) en planmakers.

Consulenten SDJ

Consulenten werken net als planmakers gezinsgericht en stimuleren gedeelde zorg. Zij moeten echter steeds vertrekken vanuit een formeel mandaat en veiligheid expliciet bewaken, wat invloed heeft op de manier waarop gesprekken verlopen. Hier vulden planmakers aan: door neutraal te faciliteren, tijd te nemen en afspraken te bewaken, brachten zij rust in complexe trajecten.

Jeugdhulpregisseurs (JHR)

JHR's nemen een helikopterblik in en brengen partners rond de tafel om oplossingen te zoeken binnen het bestaande aanbod. Planmakers sloten hierbij aan, maar voegden nabijheid en procesbewaking toe. Waar JHR's vaak op afstand bleven en werkten vanuit formele overlegmomenten, gingen planmakers mee in de onderstroom en ondersteunden zij ook buiten het strikt hulpverleningsmatige. Zo versterkten ze gedeelde verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

Bijzondere jeugdzorg (VZW de Patio)

In de praktijk van de bijzondere jeugdzorg herkennen we sterk de principes van de planmakersaanpak: trajecten op maat, systeem- en netwerkgericht werken, en gedeelde zorg waarin verantwoordelijkheid intersectoraal wordt gedragen. Planmakers voegen daarbij een waardevolle, neutrale en faciliterende rol toe, met in sommige gevallen ook meer kennis van het professionele netwerk en relevante partners. Alle elementen van de aanpak worden als fundamenteel beschouwd voor de jeugdhulp. Een belangrijke aanbeveling richting beleid en organisatie is om deze werkzame elementen structureel te verankeren en te koppelen aan een duidelijk mandaat.

D.O.P. (VAPH)

DOP-medewerkers herkenden zich sterk in de neutraliteit en brede blik van planmakers. Ook zij werken systeem- en netwerkgericht. Het verschil zat in de intensiteit en nabijheid: planmakers stonden letterlijk schouder aan schouder met gezinnen en partners om blokkades te doorbreken. Zij namen meer tijd om te vertragen en verbindingen te leggen, en brachten daarbij een frisse blik van buitenaf die soms meer effect had dan dezelfde boodschap vanuit een bestaande dienst.

1G1P (AanZet)

Zowel 1G1P als planmakers vertrokken vanuit de noden van gezinnen en jongeren en brachten hun perspectief systematisch in het netwerk. Beiden werkten intersectoraal en over levensdomeinen heen. Planmakers voegden hieraan toe dat zij het tempo konden vertragen en langdurig nabij bleven op momenten dat trajecten dreigden vast te lopen.

GGZ Twoape

Binnen GGZ Twoape werd al ingezet op trajectondersteuning en gezinsdenken, maar telkens binnen de grenzen van het aanbod. Zodra jongeren langer op ontslag zijn, kan men niets meer aanbieden. Planmakers vulden dit aan door gedeelde zorg langer vast te houden, verbindingen te leggen tussen informele en formele ondersteuning. Ze konden gemaakte afspraken ook op langere termijn te bewaken.

GGZ WINGG

GGZ WINGG herkende in de planmakers hun eigen opdracht van zorgcoördinatie en afstemming met partners in het netwerk. De link met de mobiele medewerkers van WINGG Care was daarbij opvallend. Ook zij werken intensief en langdurig met gezinnen, vaak over een periode van twee jaar. Dit gebeurt echter meestal vanuit een uitgesproken GGZ-bril, terwijl planmakers die bril konden meenemen, maar er niet door beperkt waren.

VAPH (INOA)

Bij INOA herkende men de brede blik en het samen dragen als gedeelde waarden. Planmakers brachten hier vooral hun neutraliteit en onafhankelijke positie in, waardoor dezelfde boodschap vaak sterker binnenkwam. Hun frisse blik hielp om trajecten die blokkeerden opnieuw in beweging te krijgen.

Opgroeien (IROJ WWL)

De IROJ-medewerker herkende de planmakers in hun rol van neutraal facilitator, met een brede kijk en aandacht voor gedeelde zorg. Planmakers voegden hier een persoonlijke nabijheid aan toe: zij begeleidden processen niet alleen op meso- en macroniveau, maar gingen mee het traject in om de blokkades met partners en gezinnen te doorbreken.

CLB

Het CLB benoemde planmakers als kritische spiegels: zij namen deze rol systematisch en vanuit een neutrale positie op. Daardoor konden ze spanningen benoemen en patronen zichtbaar maken op een manier die het netwerk vooruit hielp. Net dit werd als een gemis ervaren in veel organisaties, waar die spiegel vaak ontbreekt.

CAW

CAW erkent heel sterk de belangrijke rollen die een planmaker op zich neemt. Als CAW die laagdrempelige eerstelijns hulpverlening biedt op diverse levensdomeinen, merken we ook hoe belangrijk het is om vanuit gedeelde zorg trajecten samen aan te gaan. CAW gaat ook bij complexe trajecten aan de slag als 'compagnon de route of trajectondersteuner' bij de jongere/gezin en bouwt bruggen naar andere organisaties om te komen tot die geïntegreerde hulpverlening. Planmakers konden dit extra versterken door vanuit mandaat en als neutrale partner een overleg te faciliteren, het proces verder mee vast te houden samen met de jongeren/gezinnen en diensten verder te appelleren op een gedeelde verantwoordelijkheid.

4. Reflectie

Planmakers namen in De Ideale Wereld een unieke plaats in. Waar consultants, JHR's, DOP-medewerkers en hulpverleners elk één of meerdere werkzame elementen toepassen, wisten planmakers ze allemaal te combineren in één geïntegreerde aanpak. Daardoor konden zij net daar beweging brengen waar trajecten structureel vastliepen.

Door hun positie buiten mandaten en procedures konden planmakers spanning neutraliseren, vertrouwen herstellen en overzicht brengen waar anderen vastliepen door tijdsdruk of afbakening. Hun neutrale, verbindende houding gaf gezinnen en professionals opnieuw perspectief om samen verder te gaan. Ze vulden een hiaat in het systeem door verbindingen te leggen die elders verloren gingen.

Het leerexperiment leverde tegelijk waardevolle inzichten én nieuwe vragen op. In de stuurgroep kwamen vooral twee dilemma's naar voren.

Reikwijdte van de planmakersaanpak

Een eerste vraag is of de werkzame elementen enkel moeten worden ingezet in complexe trajecten, of ook ruimer. De intensieve en neutrale rol van planmakers vraagt tijd, nabijheid en inzet. Ze toonden hun meerwaarde vooral wanneer trajecten dreigden vast te lopen of er geen vooruitgang meer mogelijk was. Tegelijk zijn de werkzame elementen ook in minder complexe trajecten relevant: door ze breder toe te passen kan escalatie worden voorkomen en kan vroegtijdige verbinding en eigenaarschap worden versterkt.

*“Iedereen zou planmaker moeten kunnen zijn, maar dan moet men buiten de lijnen mogen kleuren.”
(Lid stuurgroep Co-ncept Jeugdhulp)*

Een bijkomende bedenking gaat over de nood aan cyclische inzet: aanwezig zijn op de voorgrond wanneer nodig, en terugtreden wanneer het netwerk zelf verder kan. Dat vraagt een flexibelere inzet dan in het pilootproject, waar planmakers na afloop definitief stopten.

Vorm van verankering

Een tweede vraag betreft de vorm van structurele verankering. We weten intussen duidelijk wat werkt in complexe trajecten, maar nog niet hoe we deze werkzame elementen duurzaam willen verankeren in het jeugdhulplandschap. In de stuurgroep werd daarbij in twee richtingen gedacht.

Aan de ene kant klinkt het pleidooi om de werkzame elementen in bestaande functies te integreren, op voorwaarde dat professionals hiervoor tijd, mandaat en ruimte krijgen. Dit zou de planmakershouding verankeren als gedeelde manier van werken.

Aan de andere kant zijn er sterke argumenten voor een aparte, neutrale rol, omdat vandaag geen enkele functie alle werkzame elementen combineert. Een onafhankelijke positie kan — net door de combinatie van nabijheid, tijd en neutraliteit — een duidelijke meerwaarde bieden in complexe trajecten.

“Niemand combineert vandaag alle elementen zoals planmakers dat deden. Een extra persoon met frisse blik maakt net het verschil in complexe trajecten.” (Lid stuurgroep Co-ncept Jeugdhulp)

Bij beide opties klinkt een duidelijke waarschuwing door: het risico dat ‘iedereen = niemand’ wordt. Wanneer geen enkele rol expliciet verantwoordelijk is voor neutraliteit en procesbewaking, dreigt net datgene te verdwijnen wat in het experiment zo cruciaal bleek.

5. Beleidsaanbevelingen

De ervaringen met planmakers tonen aan dat hun manier van werken zichtbaar maakt wat in complexe trajecten écht werkt: ruimte voor neutraliteit, tijd om te vertragen, aandacht voor het gezin als geheel en gedeelde verantwoordelijkheid tussen partners. De werkwijze die de planmakers belichaamden, vraagt structurele verankering in beleid, netwerk en praktijk.

Binnen organisaties (micro)

- Organisaties kunnen onderzoeken hoe neutraliteit, verbindend werken, gezinsdenken en gedeelde zorg beter kunnen worden geïntegreerd in bestaande rollen en processen.
- Dit vraagt om ruimte voor reflectie: medewerkers moeten kunnen stilstaan bij hun handelen en dit afstemmen met collega's en netwerkpartners.
- Kwaliteitszorg en teamontwikkeling kunnen een belangrijke rol spelen in het versterken van deze werkzame elementen en het ondersteunen van medewerkers in complexe trajecten.
- Organisaties worden uitgenodigd om te experimenteren met manieren waarop deze principes in hun werking kunnen groeien, met aandacht voor draagkracht en continuïteit.

Op netwerk- en regionaal niveau (meso)

- Bovenlokale netwerken kunnen een dragende rol spelen in het bewaken en versterken van de planmakersprincipes. Ze kunnen dit doen via gezamenlijke leer- en reflectiemomenten en door intersectoraal overleg te organiseren over kwaliteitsborging en samenwerking.
- Netwerken kunnen bovendien helpen om signalen vanuit de praktijk te vertalen naar beleidsaanpassingen, zodat de leercyclus tussen micro-, meso- en macroniveau behouden blijft.

Op beleidsniveau (macro)

- Verdere beleidsontwikkeling kan zich richten op de vraag hoe deze manier van werken structureel wordt ingebed: worden de werkzame elementen geïntegreerd in bestaande functies, of vraagt dit om een aparte, neutrale rol die ruimte krijgt om over structuren heen te werken?
- Tegelijk blijft de reikwijdte van de planmakersaanpak een aandachtspunt. Moet deze werkwijze uitsluitend worden ingezet in complexe trajecten, of kunnen de onderliggende principes ook in bredere jeugdhulpcontexten versterkend zijn?
- Daarnaast is een intersectorale visie essentieel. Vandaag verschijnen in verschillende sectoren uiteenlopende rollen rond trajectondersteuning en casemanagement, vaak los van elkaar ontwikkeld en vanuit verschillende kaders. Lopend onderzoek, zoals dat van Nys, Van Puyenbroeck, Vandewaerde, Stoové, Emmerly & Loosveldt (2025), kan richting geven bij het afstemmen van deze rollen en begrippen.
- Pas wanneer deze contouren helder zijn, kan een competentieprofiel worden opgesteld dat aangeeft welke vaardigheden, kennis en attitudes nodig zijn om de werkzame elementen van de planmakersaanpak te versterken.

Deze aanbevelingen nodigen uit tot een gezamenlijke beleidsinspanning: het creëren van de juiste randvoorwaarden, het uitwerken van een gedeeld begrippenkader en het versterken van een cultuur waarin samenwerking, gezinsdenken en gedeelde zorg vanzelfsprekende pijlers worden van de jeugdhulp.

6. Conclusie en beleidsoproep

De planmaker introduceerde een andere manier van werken in de jeugdhulp: relationeel, traag waar nodig en gericht op eigenaarschap. Deze werkwijze toont dat structurele samenwerking pas duurzaam wordt wanneer neutraliteit, gezinsdenken en gedeelde zorg ingebed zijn in het systeem zelf. De uitdaging voor het beleid is om deze inzichten niet te laten verdwijnen met het project, maar ze te verankeren in het geïntegreerde jeugdhulpbeleid.

De essentie is niet om de planmakersrol te behouden, maar om hun manier van werken als kompas te gebruiken voor verdere beleidsontwikkeling. Wanneer het beleid ruimte schept voor tijd, samenwerking en neutraliteit, kan de geest van de planmakers blijvend doorwerken in de jeugdhulp.

2. NOTA Van procesflow naar Impactvol Reflecteren

1. Inleiding

Iedereen die in de jeugdhulp werkt, wil het beste voor elk kind of elke jongere. Toch stellen we vast dat het dezelfde gewoonten, valkuilen of niet vervulde randvoorwaarden zijn die ervoor zorgen dat we vastlopen met bepaalde trajecten.

We willen wel veranderen, maar waarom is dat zo moeilijk?

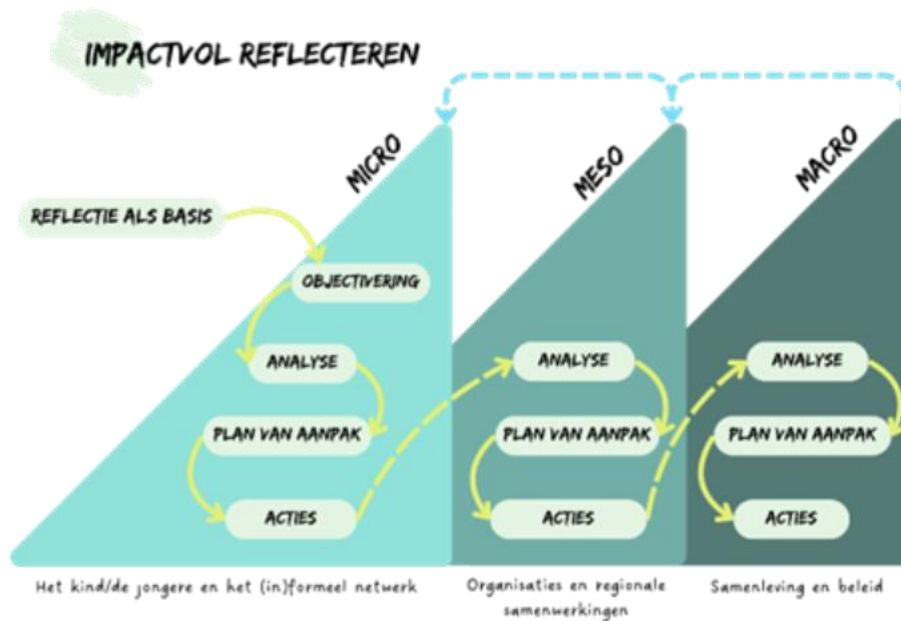
Tijdens het pilootproject 'Planmakers' (De Ideale Wereld, regio 1G1P AanZet) konden de planmakers zich inwerken in een aantal complexe casussen en kregen ze het privilege om dicht bij alle betrokkenen te kunnen observeren, in dialoog te gaan en samen te kunnen reflecteren. Uit dit alles distilleerden zich de volgende conclusies:

- een externe 'observator' werkt om de kijk op een vastgelopen situatie te deblokken; wij noemden zo iemand een '**planmaker**' (hoewel in deze de vlag de lading niet helemaal dekt);
- verandering is zeer gelaagd en pas je best methodisch toe; daartoe ontwikkelden ze een **procesflow**, een kader om als planmaker aan de slag te gaan in trajecten en tegelijk signalen op te pikken en gedragen aanbevelingen te rapporteren (zie afbeelding);
- als protectieve factoren in het voorkomen van breuken in trajecten kunnen we over de sectoren preventief inzetten op het werken vanuit gedeelde kaders zoals:
 - traumasensitief werken
 - contextbegeleiding

2. Van procesflow naar impactvol reflecteren

Gegeven de ervaren meerwaarde willen we deze methodische manier om verandering te bewerkstelligen verduurzamen. Het werken met de procesflow heeft ons veel geleerd over zowel de bevorderende randvoorwaarden als de belemmeringen bij veranderingen. Gezien verandering echter zeer situatie- en contextspecifiek is, kan de procesflow als voorbeeld gezien worden, maar denken we dat een ondersteunend denkkader voor organisaties ruimer toepasbaar kan zijn voor diverse sectoren.

Zo evolueerden we naar een meer generiek denkkader dat we '**impactvol reflecteren**' noemen.

De procesflow blijft dus - ook als visueel beeld - overeind, maar daardoor is het mogelijk:

- de methodiek toe te passen op diverse schaal (individueel, als team, als organisatie, als sector,...) ook als er geen planmaker voorhanden is. Het kijken en handelen op micro-, meso-, macroniveau blijft wel essentieel.
- meer doelgerichte verbeteracties te bepalen omdat bijkomende overwegingen zijn opgenomen in het denkkader.

In 'De Ideale Wereld' kent iedereen de methodiek van impactvol reflecteren zodat dit zo nodig ook intersectoraal kan toegepast worden. Het dwingt tot nadenken over geschikte overlegplatformen en -kanalen.

Stappen van de methodiek

Onderstaand worden kort de diverse stappen van de methodiek impactvol reflecteren weergegeven.

1. **Reflectie als basis.** Vanuit het streven naar een zo goed mogelijke ondersteuning voor elk kind, elke jongere vinden we het belangrijk om regelmatig als hulpverlener, team of organisatie te reflecteren. Zo versterken we gedeelde zorg en verantwoordelijkheid voor kinderen en jongeren.
2. **Objectivering.** Het proces waarbij iets subjectiefs of vaags concreet, meetbaar of zichtbaar wordt gemaakt. In een bredere zin betekent het dat je een mening, gevoel of waarneming probeert te onderbouwen met feiten, observaties of gemeenschappelijke taal. Zo wordt het tot de juiste omvang herleid en begrijpelijk en bespreekbaar voor anderen.
3. **Analyse.** Een verdere analyse gebeurt door de juiste betrokkenen op een structurele wijze waarbij hypothesen worden geformuleerd waarna ze aan de hand van toetsing worden weerlegd of behouden. Diverse technieken kunnen hiertoe worden ingezet. Deze hangen af van de aard van de problematiek en wie betrokken wordt.
4. **Plan van aanpak.** Zelfs in 'De Ideale Wereld' zullen we niet alles kunnen veranderen. Vooraleer acties te bepalen is het wenselijk om wat strategie te ontwikkelen.

5. **Overgaan tot actie.** De tastbare uitvoering van het plan van aanpak. Acties kunnen veel vormen aannemen afhankelijk van het doel, de context en het niveau van invloed. Er zijn zowel acties op eigen niveau met directe impact als acties met indirecte impact op andere niveaus.

Cyclisch op verschillende niveaus

De kracht van het denkkader ligt in de verbinding tussen drie niveaus:

Niveau	Focus	Rol en impact
Micro	Hulpverlener – jongere/netwerk	Reflectie en handelen in de casus
Meso	Team – organisatie	Afstemming, mandaat, randvoorwaarden
Macro	Netwerk – beleid	Structurele en casuoverstijgende versterking leerprocessen

De niveaus zijn niet lineair, maar vloeiend verbonden via feedbackloops. Wat wordt vastgesteld of ondernomen in de praktijk, beïnvloedt beleid en omgekeerd. De stappen in de methodiek komen cyclisch terug, maar telkens aangepast aan het niveau waar we ons op bevinden.

Verbinding met bestaande tendensen en kaders

In deze stap kijken we naar bestaande tendensen en kaders waar Impactvol Reflecteren sterk tegenaan leunt, namelijk:

- Regenboogmodel Dahlgren & Whitehead, gelinkt aan multilevelwerking
- Knöster-model: veranderbereidheid, capaciteiten en structuren
- Politiserend werken: doorstroom van signalen vanuit casus naar beleid
- Systems thinking en PDCA: cyclisch leren en herijken

Er komen heel wat elementen terug van bovenstaande bestaande tendensen en kaders in de methodiek Impactvol Reflecteren. Wat Impactvol Reflecteren vernieuwend maakt, is:

- Het structureel samenwerken met circulaire feedback micro ↔ meso ↔ macro
- De intersectorale toepassing, praktijkgebaseerd: reeds getest in complexe casussen
- Het expliciet opnemen van randvoorwaarden als noodzakelijke bouwstenen
- De focus op geleidelijke, gedeelde verandering
- De nadruk op hoe de stem van het kind, de jongere en het netwerk hierin wordt meegenomen
- Ruimte voor aanpassing, eigenaarschap en concrete toepassing in de dagelijkse praktijk

Hieruit kunnen we concluderen dat Impactvol Reflecteren voortbouwt op bestaande, erkende denkkaders en tendensen, maar tegelijk vernieuwt door een structurele, intersectorale en praktijkgerichte aanpak. De methodiek versterkt cyclisch leren, stimuleert gedeelde en geleidelijke verandering, en maakt expliciet ruimte voor randvoorwaarden, eigenaarschap en de stem van kinderen, jongeren en hun netwerk. Hierdoor biedt het een flexibel en krachtig kader dat zowel op micro-, meso- als macroniveau duurzaam kan worden toegepast.

3. Nuances en feedback vanuit het netwerk

Om tot een breed gedragen eindresultaat te komen, werd systematisch feedback verzameld bij verschillende intersectorale partners en overlegplatformen, gaande van praktijkwerkers tot beleidsniveau. Dit gebeurde onder meer bij:

- GGKJ netwerk - WINGG
- JOOW
- ACT
- OSD
- CLB
- VAPH – INOA
- VAPH – D.O.P.
- BJB – 't Groot Hersberge VZW de Patio
- GGZ – Twoape
- Stuurgroep Co-ncept
- Team Voorzieningenbeleid, beleidsgesprek Opgroeien

In dit onderdeel zoomen we in op de vertaalslag van deze gesprekken. We staan stil bij drie kernvragen: wat leert het netwerk ons, wat heeft het nodig, en waar wil het zijn focus op leggen.

Wat het netwerk ons leert:

1. Duurzame samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid

- Nood aan een duurzame structuur waarin samenwerking en communicatie centraal staan
- Intersectorale gedragenheid: partners uit alle sectoren blijven betrokken
- Focus op een levend, cyclisch groeipad, niet een statisch instrument
- Verankering van wat werkt vanuit de praktijk

Kernboodschap: Geslaagd wanneer partners op micro-, meso- en macroniveau verbonden worden en het dynamische karakter van de procesflow behouden blijft: *samen leren – samen vasthouden – samen bouwen aan geïntegreerde zorg*

2. Mandaat & randvoorwaarden moeten helder zijn

- Veel knelpunten ontstaan door onduidelijk mandaat of ontbrekende randvoorwaarden. Mandaat verschilt per niveau.

- Helderheid nodig over: wie beslist, op welk niveau, binnen welke grenzen, met welke verantwoordelijkheid.

3. Duidelijke taal en gedeeld begrip tussen niveaus

- Regelmatig begripsverwarring over micro–meso–macro
- Nood aan:
 - gedeeld referentiekader
 - structurele feedbackkanalen
 - afstemming van verwachtingen en rolverdeling

4. Objectivering en neutrale ondersteuning

- Nood aan objectivering, zeker wanneer er geen planmaker aanwezig is
- Een neutralere rol kan dienen als hefboom:
- mogelijke inzet van interne bemiddeling of externe facilitatie

5. Professionele, reflectieve cultuur

- Reflectie moet een basishouding zijn binnen het professioneel handelen
- Reflectie moet ingebed worden in bestaande structuren (geen extra laag)
- Er is nood aan:
 - ruimte om te vertragen en bewust te handelen
 - veilige reflectie
 - versterken van mensen in hun kracht, mét verbinding

6. Zorgvuldig en professioneel omgaan met informatie

- Heldere communicatie
- Respect voor beroepsgeheim
- Het delen van essentiële informatie voor trajectcontinuïteit

Wat het werkveld nodig heeft

- Compacte en toegankelijke materialen (klapper, gebruiksvideo)
- Inhoud die voldoende laagdrempelig is
- Een duidelijke duiding bij begrippen en rollen
- Systematische evaluatiemomenten binnen overlegstructuren
- Heldere doorstroomgaranties bij structurele signalen

Er is enthousiasme om ermee aan de slag te gaan, **mits** begeleiding en opvolging op de verschillende niveaus.

Focuspunten vanuit het netwerk:

- Mandaat & rolduidelijkheid: voorkomt stagnatie en machteloosheid
- Gedeelde taal: vermindert misverstanden en versnelt afstemming
- Objectivering, houdt focus op feiten en noden van de jongere
- Verankering in bestaande structuren, voorkomt dat de methodiek “in de kast belandt”
- Veiligheid & feedbackcultuur, maakt leren mogelijk zonder schuldvragen
- Cyclisch werken, structurele signalen worden zichtbaar en aangepakt

4. Implementatiestrategie

Vanuit de meegenomen feedback is gekozen om een gebruiksvideo te maken. Dit om mensen warm te maken voor het gebruik van de methodiek en mee te zijn in de denkwijze. De video kan teruggevonden worden op de website www.conceptjeugdhulp.be.

Om de methodiek breed ingang te laten vinden, zijn drie sporen cruciaal:

Micro: verankering binnen organisaties

- Duid ambassadeurs, pioniers of behartigers aan.
- Organiseer interne intervisie en casusoverstijgende leercirkels.
- Benadruk dat dit een opdracht voor iedereen blijft.
- Voorzie organisatorische verankering. Implementatie kan enkel slagen via de organisaties zelf, met ambassadeurs of verbindende medewerkers die het gedachtegoed van *impactvol reflecteren* uitdragen. Communicatie en eerlijkheid zijn hierbij cruciaal: zaadjes planten en stap voor stap groeien is even waardevol als directe resultaten.

Meso: verankering in bestaande regionale platforms

- Benutten van netwerken zoals WINGG, IROJ
- Duidelijke richtinggevende rol voor Agentschap Opgroeien en voorzieningenbeleid
- Heldere mandaten voor signalering en terugkoppeling

Macro: doorwerking naar beleid en maatschappelijke uitdagingen

- Structurele signalen bundelen, politiserend werken en intersectoraal agenderen (bv. wonen, GGZ, onderwijs)
- Blijvende opvolging via IROJ aan Opgroeien

Inspiratie vanuit Planttrekkers en Trawant, twee andere De Ideale Wereld regio's

Vanuit de andere twee regio's De Ideale Wereld werd ook aan de slag gegaan met reflectieve vragen.

- Uitwerking van puzzelstukken atelierwerking – Planttrekkers, Regio Limburg
- Reflectievragen - Regio Trawant

5. Beleidsaanbevelingen

Veranker reflectie structureel in beleid en organisaties

- Maak impactvol reflecteren een onderdeel van kwaliteitsbeleid en organisatieontwikkeling, niet een losstaand project.
- Voorzie tijd, ruimte en mandaat voor reflectie op alle niveaus.
- Stimuleer leidinggevenden om dit actief te faciliteren en te waarderen in teams.

Investeer in een open feedbackcultuur

- Bevorder veiligheid en vertrouwen zodat medewerkers en partners vrijuit kunnen benoemen wat niet werkt.
- Erken dat leren ook ontstaat uit fouten en fricties.
- Maak feedback- en leerprocessen zichtbaar en herhaalbaar (feedbackloops, leercirkels).

Werk met ambassadeurs en lerende netwerken

- Benoem en ondersteun ambassadeurs binnen organisaties en regio's die reflectieprocessen trekken en bewaken.
- Zet intersectorale lerende netwerken op om uitwisseling te bevorderen tussen CLB, WINGG, IROJ, MFC, enz.
- Voorzie hiervoor beleidsmatige ruggensteun en structurele tijdsinvestering.

Gebruik bestaande structuren – vermijd parallelle systemen

- Veranker de procesflow in bestaande overlegfora in plaats van nieuwe platforms op te starten.
- Maak duidelijk hoe reflecties uit casusniveau kunnen doorstromen naar beleid, en omgekeerd.
- Zet in op afstemming van terminologie en rolverdeling (casemanager, planmaker, spelverdeler).

Maak micro-meso-macro helder en toepasbaar

- Ontwikkel een duidelijk en visueel kader dat de drie niveaus verbindt en hun specifieke vragen, mandaten en randvoorwaarden benoemt.
- Behoud de kracht van reflectie op microniveau als vertrekpunt, maar voorzie ook mechanismen om structurele signalen te laten landen op meso- en macroniveau.

Ondersteun implementatie met concrete hulpmiddelen

- Voorzie praktische instrumenten zoals klappers, visuele flows, beslisbomen en schema's die medewerkers helpen reflecteren en handelen.
- Combineer dit met train-de-trainertrajecten om lokale expertise te laten groeien.
- Betrek jongeren en contexten actief in reflectie- en verbeterprocessen.

Houd de methodiek levend en cyclisch

- Plan jaarlijkse heropnames of “reflectierondes” binnen organisaties om te bekijken wat werkt en wat bijgestuurd moet worden.
- Gebruik instrumenten zoals het Knöster-model en de cirkel van invloed om te analyseren waar knelpunten zich situeren.
- Leg de nadruk op preventie en systemisch leren, niet enkel op remediëring.

Beleid moet ruimte scheppen voor een reflectieve cultuur en samenwerking. De winst ligt in het versterken van wat al bestaat, met mandaat, veiligheid en structurele ondersteuning als sleutelvoorwaarden.

6. Overkoepelende conclusie

De voorbije trajecten tonen dat impactvol reflecteren niet zomaar een methodiek of werkvorm is, maar een manier van samenwerken en denken die ingebed moet worden in de cultuur van organisaties en netwerken. De kern ligt niet in het ontwerpen van nieuwe structuren, maar in het versterken van bestaande overlegvormen, het creëren van een open feedbackcultuur en het ondersteunen van professionals in hun reflectieve basishouding. De beweging vraagt om samenhang tussen micro, meso en macro, met elk hun specifieke rol, randvoorwaarden en verantwoordelijkheden. Alleen door die niveaus te verbinden ontstaat duurzame verandering en wordt voorkomen dat inzichten “in de kast belanden”.

3. NOTA Contextbegeleiding, werken in/met de context

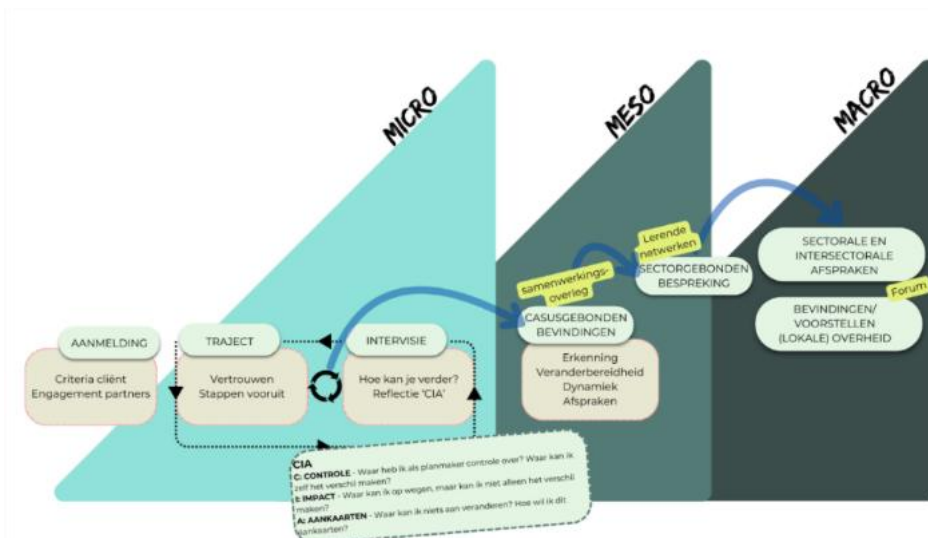
1. Inleiding en situering

Het pilootproject *De Ideale Wereld* werd in 2021 gelanceerd om de jeugdhulpverlening te herdenken en een meer samenhangende netwerkaanpak te ontwikkelen voor kinderen en jongeren die tijdelijk niet thuis kunnen verblijven. Centraal stond gedeelde verantwoordelijkheid en het doorbreken van het klassieke doorverwijsmodel.

Vanuit de regio 1G1P AanZet werden vijf bouwstenen naar voren geschoven als focuspunten voor verdere ontwikkeling: buddy's, help-me-team, diagnostiek, catalogus en planmakers. Er werd uit deze 5 thema's gekozen om met bouwsteen 'planmakers' verder aan de slag te gaan. Ze kregen de opdracht om bottom-up aan de slag te gaan in trajecten en van hieruit knelpunten en groeikansen te benoemen en innovatief aan de slag te gaan.

We merkten bij de start van het project dat het niet evident was om verder te kijken dan trajectniveau. Om deze opdracht te volbrengen, drempels in kaart brengen en aanbevelingen geven aan beleid, ontwikkelden we een kader om mee aan de slag te gaan, de **procesflow**. Het doel van deze procesflow is een werkinstrument creëren dat toelaat om ervaringen uit concrete trajecten systematisch te vertalen naar sectoroverschrijdende reflectie en beleidsaanbevelingen.

- **Microniveau:** planmakers volgden concrete trajecten op met gezinnen en voorzieningen. Ze keken samen met betrokkenen wat werkte, waar drempels lagen en hoe kleine stappen vooruit mogelijk waren om terug ademruimte te creëren.
- **Mesoniveau:** bevindingen uit trajecten werden samen met alle betrokken partners rond één jongere of gezinssysteem besproken in **samenwerkingsoverleggen**. Daar werden werkzame elementen, drempels en knelpunten expliciet gemaakt. Uit deze samenwerkingsoverleggen werden thema's gefilterd die we vervolgens meenamen naar wat we de **lerende netwerken** noemen. Lerende netwerken zijn intersectorale bijeenkomsten met partners die niet rechtstreeks bij de gevolgde trajecten betrokken waren, maar die vanuit hun eigen expertise konden meedenken en zo het bredere perspectief versterkten. Per thema vond één lerend netwerk plaats. Naast de lerende netwerken zijn er ook **sectorgebonden besprekingen**. Hier gaan we met diezelfde bevindingen langs in de sectoren om deze zo breed mogelijk gedragen te krijgen.
- **Macroniveau:** inzichten vanuit voorgaande niveaus werden gebundeld in het **netwerkforum**, waar partners uit de volledige regio 1G1P AanZet elkaar ontmoetten. Op het forum werd samen met deze partners gezocht naar afstemming, gedeelde doelstellingen en afspraken rond het thema contextbegeleiding | werken met/in de context die intersectoraal gedragen konden worden.

Procesflow Co-ncept Jeugdhulp, gebruikt als kader voor planmakers

Uit deze procesflow kwam het thema ‘**contextbegeleiding**’ bovendrijven als een fundamenteel en tegelijk complex thema. In verschillende trajecten zagen we hoe uiteenlopend eenzelfde begrip kan worden ingevuld. Niet enkel tussen sectoren, maar zelfs binnen éénzelfde sector leggen voorzieningen verschillende accenten. Daarbij spelen factoren als de manier waarop de hulpvraag gedefinieerd wordt, de mate van flexibiliteit in tijd en inzet, als de focus op het gezin of de jongere een rol. In de trajecten merkten we dat impliciete verwachtingen en concrete mogelijkheden ver uit elkaar konden liggen, wat voor gezinnen soms tot verwarring leidde en voor hulpverleners tot frustratie. Deze verschillende interpretaties en invullingen maakten ons duidelijk dat het begrip ‘contextbegeleiding’ niet eenduidig is en dat er nood is om dit thema beter onder de loep te nemen.

Deze nota bundelt de belangrijkste bevindingen, werkzame elementen en signalen die tijdens het pilootproject naar voor kwamen. We onderzoeken hoe deze inzichten en werkzame elementen blijvend kunnen aansluiten bij de toekomstige structuren van de jeugdhulp, en zien het IROJ daarbij als een mogelijk platform om dit thema verder te verankeren.

Deze nota wil meer zijn dan een terugblik op het doorlopen proces. Ze wil een **leidraad** zijn om de opgebouwde expertise rond contextbegeleiding vast te houden, reflecties verder te verdiepen en te vertalen naar concrete acties die jongeren, gezinnen en professionals versterken.

2. Inzichten en acties in co-creatie tijdens trajecten

De trajecten en samenwerkingsoverleggen boden een unieke kans om zicht te krijgen op wat gezinnen en hulpverleners tegenkwamen. We kunnen deze bevindingen samenvatten als zijnde signalen, kansen en drempels. Het waren momenten waarop niet alleen werd stilgestaan bij wat goed liep, maar ook gezocht werd naar wat in bepaalde situaties anders kon. Tegelijk was er ruimte om nieuwe ideeën uit te proberen en bij te sturen.

De planmakers speelden hierin een verbindende rol. Door met een open houding het begeleidingstraject te verkennen, erkenning te geven en een kritische blik te hebben, kwamen bepaalde thema’s naar boven die anders misschien onder de radar waren gebleven. Dit gaf partners de kans om samen na te denken, kleine acties te testen en leerpunten te benoemen. Zo groeiden inzichten die later verder werden meegenomen in de lerende netwerken en het forum, waar ze konden worden gedeeld en verdiept.

In totaal werden, sinds april 2023, 18 trajecten opgevolgd met jongeren en gezinnen verbonden aan de regio 1G1P AanZet. Het ging om jongeren tussen 10 en 17 jaar, verspreid over de ELZ's (eerstelijnszones) Houtland & Polder, Westhoek, Midden West-Vlaanderen, Westkust & Polder en RITS. Deze trajecten boden geen pasklare oplossingen, maar wel ruimte om samen met gezinnen en partners drempels zichtbaar te maken en te verkennen hoe het ook anders kon.

Een belangrijk inzicht was het belang van **neutraliteit en vertrouwen**. Wanneer ouders vastliepen in hun relatie met de voorziening, bracht het betrekken van een contextbegeleider uit een andere organisatie meer openheid en verbinding. Ook kwam duidelijk naar voren hoe belangrijk het is om **oog te hebben voor ouders zelf**. Door te luisteren naar hun verhaal en samen te zoeken naar de juiste ondersteuning, groeide ook de veerkracht van hun kinderen. Tegelijk werd zichtbaar dat dit niet altijd lukt: ondanks beschikbare middelen en engagement bleek het in sommige situaties moeilijk om passende begeleiding te vinden. Dat maakte duidelijk hoe waardevol samenwerking is, en hoe kwetsbaar het systeem vandaag blijft.

Daarnaast werden trajecten sterker wanneer gezinnen **meer eigenaarschap** kregen. Doelen die vertrokken vanuit de wensen en prioriteiten van jongeren en ouders, en samen met hun netwerk werden vormgegeven, bleken meer gedragen en werkbaar. Daarbij werd zoveel mogelijk naar het **volledige gezin** gekeken, en niet enkel naar de jongere die was aangemeld. Die brede blik maakte het mogelijk om beperkingen, noden en sterktes van het hele gezin mee te nemen in de aanpak.

In gezinnen waar **meerdere voorzieningen** betrokken waren, waren ook meerdere contextbegeleiders betrokken. In deze trajecten werd duidelijk hoe noodzakelijk afstemming is, ook over de rollen en verwachtingen. Bovendien ontstond er meer wederzijds begrip en aanvulling tussen de betrokken voorzieningen. In bepaalde trajecten was het nodig dat de aandacht uitging naar het ondersteunen van het zorgsysteem zelf om (samen) vol te houden.

Een andere helpende factor was de waarde van **nabijheid en schouder aan schouder** kunnen staan. Kleine concrete stappen, soms letterlijk meegaan naar de juiste hulp of dagbesteding, of via de eerste lijn zoeken naar tijdelijke verlichting zoals een zorgboerderij, brachten vastgelopen situaties opnieuw in beweging. Daarbij was het helpend om overlegmomenten **mét ouders** te voeren, in plaats van over hen. Hun aanwezigheid aan tafel zorgde, waar mogelijk, voor meer verbinding en wederzijds begrip.

Ten slotte werd het belang van **bruggen slaan** benadrukt: gesprekken en overlegmomenten hielpen om de verbinding tussen gezinnen, hun netwerk en de betrokken voorzieningen te herstellen.

Deze ervaringen tonen dat het vaak niet de grootste veranderingen zijn die beweging brengen, maar de kleine gezamenlijke stappen, gedragen door luisteren, afstemmen en in dialoog blijven, altijd met aandacht voor het gezin als geheel.

De inzichten uit de trajecten vormden het vertrekpunt voor een bredere dialoog. Ze vormden een brug naar de lerende netwerken waar deze ervaringen verder werden gedeeld, verdiept en verbonden met de praktijk van andere partners.

3. Inzichten vanuit lerend netwerk

In het lerend netwerk werd duidelijk dat **vertrouwen en verbondenheid** de basis vormen van contextbegeleiding. Gezinnen moeten zich gezien en ernstig genomen voelen, en dat geldt zowel voor jongeren als voor ouders en andere sleutelfiguren. Ook voorzieningen spelen een belangrijke rol als partner: wanneer alle betrokkenen samen verantwoordelijkheid opnemen, ontstaat ruimte om vooruitgang te boeken.

Flexibiliteit kwam telkens terug als voorwaarde om kwaliteitsvol te kunnen werken. Niet elk gezin heeft nood aan hetzelfde tempo of dezelfde intensiteit: soms volstaat een telefoongesprek, soms is een wekelijks bezoek nodig, en in moeilijke periodes kan de nood aan nabijheid nog groter zijn. Contextbegeleiders willen hierin kunnen schakelen, maar botsen vaak op registratiedruk en controle. Het gevoel “op de vingers gekeken te worden” maakt dat ze soms vastlopen, terwijl gezinnen net gebaat zijn bij soepel inspelen op veranderende noden.

Het gesprek bracht ook de **rolafbakening** naar voren. Soms neemt de individuele begeleider de contextbegeleiding erbij, soms wordt dit gescheiden. Beide vormen kunnen werken, zolang er maar afstemming is en gezinnen niet overspoeld raken door meerdere begeleiders. Een **miniteam rond de jongere en het gezin** werd genoemd als faciliterende structuur. Belangrijk is dat contextbegeleiding niet verengd wordt tot enkel de aangemelde jongere: gezinnen vragen een gezinsaanpak waarin ouders, broers, zussen en andere sleutelfiguren meetellen.

Neutraliteit werd vaak genoemd als helpend: een contextbegeleider die niet uitsluitend spreekt vanuit de eigen voorziening kan gemakkelijker vertrouwen winnen en spanningen verminderen. Tegelijk werd gewezen op de meerwaarde van **nabijheid**. Wanneer voorzieningen dichterbij gezinnen aanwezig zijn, kan sneller en laagdrempeliger ingespeeld worden op vragen, en ontstaat er ruimte voor korte, positieve contactmomenten. Wanneer die nabijheid ontbreekt, vraagt het organiseren van begeleiding meer tijd en planning, waardoor de intensiteit soms onder druk komt te staan. Nabijheid gaat dus niet alleen over vertrouwdheid met de streek en het netwerk, maar ook over de praktische toegankelijkheid van ondersteuning.

Een oefening rond “**de ideale contextbegeleider**” toonde hoe breed het scala aan verwachtingen vandaag is. Van een contextbegeleider wordt verwacht dat die verbindend en creatief is, kan schakelen tussen verschillende taken en tegelijk methodisch sterk en nabij blijft. Vaak komt daar ook veel praktische en administratieve ondersteuning bij kijken. Dat maakt de rol zwaar en kwetsbaar. Er werd dan ook gewezen op het belang van **coaching, intervisie en een warm teamklimaat**. Zelfzorg en steun vanuit de organisatie zijn noodzakelijke voorwaarden om dit werk duurzaam vol te houden.

Tot slot werd duidelijk dat de verschillen tussen sectoren én tussen voorzieningen zorgen voor uiteenlopende visies en verwachtingen. De versnipperde financiering en strakke systemen laten weinig ruimte om in of bij te schakelen waar nodig. Hierdoor dreigt een kloof tussen wat gezinnen vragen en wat voorzieningen kunnen bieden.

De gezamenlijke conclusie van het lerend netwerk was dat contextbegeleiding niet kan herleid worden tot een werkvorm of module. Het gaat om een manier van werken die nabijheid, verbinding en maatwerk combineert. Dat vraagt niet alleen veel van de begeleider, maar ook stimulerend leiderschap, gedeelde zorg en structuren die samenwerking op maat ondersteunen en mogelijk maken.

4. Inzichten vanuit het netwerkforum

Tijdens het netwerkforum werd duidelijk hoe **fundamenteel en complex contextbegeleiding** is. Waar de samenwerkingsoverleggen en lerende netwerken vertrokken vanuit de praktijk van begeleiders en gezinnen, lag de focus op het forum meer op **structurele en organisatorische knelpunten**. Dat heeft te maken met de aanwezigen: het waren vooral coördinatoren en directies, die een ander perspectief hanteren en andere verantwoordelijkheid dragen.

Nabijheid en continuïteit kwamen als eerste naar voren. Contextbegeleiding kan pas echt betekenisvol zijn wanneer begeleiders voldoende dicht bij jongeren en gezinnen aanwezig zijn. **Lange verplaatsingen** beperken de mogelijkheid om kort en regelmatig contact te hebben, terwijl dat vaak net het verschil maakt. Voorzienen- overstijgend werken werd gezien als een mogelijke hefboom om continuïteit te versterken, mits dit met zorg en in afstemming gebeurt. **Ouders zijn daarbij nooit optioneel**: ze zijn altijd deel van de context.

Ook **wissels en rolinvulling** kwamen aan bod. Elke verandering van contextbegeleider weegt zwaar voor gezinnen. Het forum benadrukte het belang van **weloverwogen keuzes**: in sommige situaties kan het helpend zijn om de rollen van individuele begeleiding (IB) en contextbegeleiding (CB) te bundelen in één trajectbegeleider, terwijl het in andere gevallen net waardevol is om die rollen te scheiden. Waar wissels onvermijdelijk zijn, is het cruciaal te zorgen voor **warme overdrachten, duidelijke afspraken en een herkenbaar aanspreekpunt**. Zo wordt gedeelde zorg ook voor gezinnen werkbaar en draaglijk.

Daarnaast werd gewezen op het belang van **flexibiliteit en schakelen in intensiteit**. Soms volstaat een telefoontje of bericht om de vinger aan de pols te houden, soms is meer nabijheid nodig. Tegelijk blijft dit balanceren: “Hoe vermijd je **hulpafhankelijkheid** en hoe bewaak je grenzen?”.

Een ander belangrijk thema was de **versnippering van regelgeving en financiering**. Het huidige ticket- en moduledenken wordt als knellend ervaren. Organisaties vertelden dat ze soms creatief moeten *foefelen* om gezinnen de nodige continuïteit te bieden. Daarbij speelt ook het verschil in **financieringslogica** tussen bijzondere jeugdzorg en VAPH: waar de eerste met enveloppenfinanciering werkt, geldt bij de tweede persoonsvolgende financiering. Dit bemoeilijkt samenwerking en beperkt de ruimte om flexibel bij of af te schakelen naargelang de noden van gezinnen en ouders.

Op **beleidsniveau** werd vooral de nood benadrukt aan een **gedeelde koers**. Een hernieuwde visie kan richting geven en tegelijk ruimte laten voor maatwerk. Het forum pleitte voor **regionaal afgestemde kaders** die stabiliteit en continuïteit mogelijk maken. De huidige regio-indeling werd als weinig werkbaar ervaren; werken op het niveau van **referentieregio's**, met afspraken over de grenzen heen, lijkt een haalbaarder alternatief.

Tot slot werd benadrukt dat **afstand en reistijd** zwaar wegen voor gezinnen en begeleiders, maar momenteel onvoldoende worden meegenomen in financiering en toewijzing. Vaak heeft dit te maken met **wachlijsten of het ontbreken van gepaste hulp dicht bij huis**, waardoor men aangewezen is op voorzieningen verder weg. Een sterker kader dat samenwerking tussen voorzieningen ondersteunt, met duidelijke afspraken over overdracht en bereikbaarheid, kan hier een belangrijke hefboom zijn.

Het netwerkforum maakte duidelijk dat contextbegeleiding niet alleen in de directe begeleiding vorm krijgt, maar ook sterk beïnvloed wordt door de manier waarop **structuren, visies en organisaties** zijn opgebouwd. **Nabijheid, maatwerk en gedeelde zorg** blijven richtinggevend, maar vragen om voldoende ruimte en draagkracht. De inzichten van het forum bouwen zo verder op de signalen uit trajecten en lerende netwerken, en brengen ze dichterbij het beleidsmatige gesprek.

5. Beleidsaanbevelingen

Op basis van de inzichten uit trajecten, lerende netwerken en het netwerkforum, formuleren we volgende aanbevelingen. Ze zijn gegroepeerd rond vijf kernthema's die telkens richting geven aan een meer duurzame en gedragen aanpak van contextbegeleiding.

Rol en positie van de begeleider

De rol van de begeleider is cruciaal. Het is belangrijk om de **trajectbegeleider** te verkennen als flexibele en verbindende figuur, die waar nodig de functies van individuele begeleiding en contextbegeleiding kan combineren. Tegelijk moeten **wissels en overdrachten** steeds zorgvuldig gebeuren: gezinnen hebben nood aan een herkenbaar aanspreekpunt en warme continuïteit, ongeacht welke voorziening betrokken is.

Flexibiliteit en maatwerk

Gezinnen verschillen, en dus moet ook begeleiding verschillen. Dit vraagt om het loslaten van het huidige **ticket- en moduledenken**, en om meer ruimte om **intensiteit en vormen van contact flexibel af te stemmen**. Soms volstaat een telefoontje, soms is nabijheid aan huis nodig. Ook **afstand en reistijd** moeten structureel meegewogen worden in toewijzing en financiering, zodat nabijheid echt mogelijk wordt. Preventieve inzet moet meer ruimte krijgen, zodat contextbegeleiding niet pas kan starten bij escalatie.

Kwaliteit boven controle

Organisaties signaleren dat **registratie en inspectie** vandaag vaak meer gericht zijn op cijfers dan op inhoud. Om gezinnen echt te helpen, is een omslag nodig naar **kwaliteit en betekenisvolle impact** als toetssteen. Dit vraagt om vertrouwen in professionals en om ruimte voor creativiteit, eerder dan voortdurende druk tot verantwoording.

Samenwerking en gedeelde taal

Contextbegeleiding overstijgt de grenzen van één organisatie of sector. Daarom is het noodzakelijk te investeren in een **gedeelde visie en taal** tussen actoren als VAPH, Opgroeien, CAW, GGZ en onderwijs. Concreet betekent dit ook: duidelijke afspraken over rolverdeling, continuïteit en samenwerking over voorzieningen heen. Gezamenlijke **vorming en intervisie** kunnen helpen om verschillen te overbruggen, elkaar beter te begrijpen en intersectoraal sterker te staan.

Beleidsruimte en duurzaamheid

Tot slot is er nood aan een **hernieuwde en richtinggevende visie vanuit beleid**, die samenwerking niet belemmert maar juist mogelijk maakt. **Duurzame financiering** moet ruimte scheppen om intersectoraal maatwerk te realiseren en om over de grenzen van sectoren heen te werken. Daarnaast is investeren in **personeel en professionalisering** essentieel: begeleiding vraagt veel, en goede coaching, werkbare werkdruk en blijvende leeransen zijn nodig om dit vol te houden.

Deze aanbevelingen tonen dat de toekomst van contextbegeleiding niet ligt in losse ingrepen of tijdelijke projecten, maar in een **samenhangende beweging**. Nabijheid, maatwerk en gedeelde verantwoordelijkheid vormen de rode draad, maar kunnen enkel tot hun recht komen als er ook **beleidsruimte en vertrouwen** is om dit te dragen. Het vraagt van organisaties lef om samen te werken, van begeleiders professionaliteit én menselijkheid, en van het beleid een kader dat eenvoud en stabiliteit biedt. Zo wordt contextbegeleiding geen aparte opdracht naast de jeugdhulp, maar een geïntegreerde manier van werken die gezinnen en jongeren duurzaam versterkt.

6. Voorstel tot verdere actie

Om contextbegeleiding structureel te verankeren in de regio en op beleidsniveau, is het belangrijk om de inzichten en aanbevelingen niet enkel vast te leggen, maar ook in actie om te zetten. De volgende stappen worden voorgesteld:

Beleidsdialoog voeren

Structurele knelpunten zoals het ticket- en moduledenken, de administratieve druk en de beperkte preventieve inzet bespreekbaar maken in dialoog met beleidsmakers.

- **Beleidsaanbevelingen concretiseren.** Beleidsvoorstellen verder uitwerken en vertalen naar acties op micro-, meso- en macroniveau, met aandacht voor duurzame implementatie en blijvende betrokkenheid van het werkveld

Agenderen binnen IROJ

Het thema contextbegeleiding structureel opnemen op de agenda van het IROJ, en samen bepalen welke rol het overlegplatform kan spelen in de verdere opvolging en verankering.

- **Intersectorale werkgroep oprichten.** Een werkgroep samenstellen met partners uit de verschillende sectoren, met als opdracht het uitwerken van een gedeelde visie, taal en aanpak rond contextbegeleiding.
- **Gezamenlijke vorming en intervisie.** Trajecten opzetten voor opleiding, intervisie en casusbespreking waarin begeleiders uit verschillende sectoren en voorzieningen elkaar ontmoeten en versterken. Zo kan gedeeld leren concreet worden.
- **Aanspreekpunten benoemen.** In elke sector aanspreekpunten aanduiden die bruggen slaan tussen beleid en praktijk, en die samenwerking over organisaties heen helpen coördineren.

7. Beleidsdialoog: in gesprek met het Agentschap Opgroeien

Het gesprek met Opgroeien bood de kans om de inzichten uit de regio te spiegelen aan het bredere beleidskader. De thema's die in de trajecten, lerende netwerken en het forum naar voren kwamen, bleken ook binnen het agentschap herkenbaar. Tegelijk werd duidelijk dat, hoewel contextbegeleiding vandaag structureel verankerd is binnen de jeugdhulp, de uitvoering in de praktijk nog wordt bemoeilijkt door **uiteenlopende kaders, financieringsstromen en registratievormen.**

Binnen Opgroeien leeft de ambitie om sterker **intersectoraal te werken**, maar de realiteit toont dat dit proces nog in volle ontwikkeling is. Contextbegeleiding laat zich niet eenvoudig in één hokje plaatsen: ze raakt tegelijk aan **verblijf, ambulante begeleiding, gezinsondersteuning en preventie.** Die veelzijdigheid is een kracht, maar vraagt ook om meer samenhang en duidelijkheid tussen de verschillende lijnen en sectoren.

Daarnaast werd benoemd dat **controle- en registratie-eisen** de ruimte om flexibel te werken soms beperken. De vraag rees op **welk niveau** dit het best wordt aangepakt: binnen **organisaties** zelf, of op **beleidsniveau.** De conclusie was dat beide sporen nodig zijn – **met beleid dat richting en ruimte biedt, en voorzieningen die die ruimte benutten om te experimenteren en te leren.**

Tot slot werd afgesproken om het gesprek verder te zetten. Opgroeien engageerde zich om het thema intern verder te bevragen en de plaats van contextbegeleiding binnen intersectoraal beleid te verkennen. Het **IROJ**, als intersectoraal overlegforum, werd daarbij genoemd als een mogelijke draaischijf om signalen te verzamelen en af te stemmen tussen beleid en praktijk. Vanuit *De Ideale Wereld* werd voorgesteld om deze dialoog verder te voeden met nuances en **feedback vanuit het netwerk**, zodat ze ook beleidsmatig kunnen doorwerken.

Verbinding met onderzoek

In het verlengde van het gesprek met Opgroeien werd ook contact gelegd met de onderzoekers van UCLL. Vanuit Opgroeien werd deze link gelegd om expertise te delen en mogelijke raakvlakken te verkennen. Zowel in het regionale project *De Ideale Wereld* als in het onderzoek van UCLL leeft immers dezelfde zoektocht: hoe kan begeleiding met en in de context duurzaam versterkt worden, en wat maakt dat ondersteuning écht verschil maakt voor gezinnen?

Hoewel het gesprek geen directe samenwerking opleverde, bood het wel herkenning en bevestiging. De vragen waarmee de regio en het onderzoeksteam aan de slag zijn, sluiten nauw bij elkaar aan. Dat opent perspectieven om inzichten verder te verbinden tussen praktijk, beleid en onderzoek.

8. Nuances en feedback vanuit de regio

In 2025 zijn we met deze nota ook zelf nog terug de regio 1G1P AanZet ingetrokken. Er werden verdiepende gesprekken gevoerd met verschillende partners uit het werkveld tijdens **sectorgebonden besprekingen**. Hun input bracht extra nuance en feedback, zodat de tekst niet alleen de stem van enkele trajecten of overlegmomenten weerspiegelt, maar breed gedragen wordt over verschillende sectoren en lijnen heen. Zo bleef deze nota groeien als een document dat de praktijkervaringen verbindt met beleidsmatige ambitie om contextbegeleiding duurzaam te verankeren.

Gesprek met CAW centraal West-Vlaanderen

We gingen in gesprek met de clusterverantwoordelijke voor outreach en relaties en persoonlijke problemen binnen het CAW. Tijdens het gesprek werden volgende punten aangehaald als belangrijk of genuanceerder voor hen:

- Een individu staat nooit los van zijn **context**. We hebben in gesprekken altijd oog voor de verschillende contexten, beïnvloedingen. Toch blijft het in de praktijk een **drempel** om naast onrechtstreeks ook rechtstreeks met die context te werken. De overtuiging om dit consequent en vanzelfsprekend te doen, mag sterker verankerd worden. Het netwerk/de context wordt steeds in beeld gebracht en er wordt getracht deze te activeren om zo mensen te versterken. De cliënt kan hierin zelf aangeven of dit gewenst is. Het vraagt voorbereidend werk om tot deze stap te komen, om dan het netwerk effectief te betrekken en/of uit te breiden.
- **Begeleiding start** meestal vanuit het individu of gezin. Pas later worden de bredere context en voorzieningen betrokken. Zo vermijden we dat gezinnen in de beginfase geconfronteerd worden met een overvolle tafel van actoren. **Modules en thema's** worden doorgaans pas nadien ingezet, afgestemd op wat werd afgesproken met de mensen zelf en op wat echt nodig is.
- Begeleiders vervullen vaak een **brug- en tolkfunctie**. Zij helpen gezinnen en voorzieningen elkaar beter begrijpen, nemen kleine stappen en zoeken mee naar de oorzaken van problemen. **Neutraliteit en nabijheid** zijn hierbij sleutelwoorden. Met de bedenking dat een hulpverlener zelden neutraal is en eerder meezijdig partijdig is om op die manier ruimte te creëren voor de verschillende perspectieven.
- **Continuïteit** blijft echter een uitdaging, omdat CAW tegelijk eerste lijn is voor nieuwe hulpvragen én laatste vangnet voor wie elders geen gepaste hulp vindt. Complexe dossiers krijgen vaak voorrang, wat de **druk op begeleiders** verhoogt en voortdurende afwegingen vraagt.
- Er is nood aan een **gedeelde taal en gezamenlijke visie**, die ook intersectoraal wordt gedragen. **Begeleiders versterken** om sectoroverschrijdend samen te werken en elkaar te ondersteunen, is hierbij belangrijk.

- De **instroom** verloopt via verschillende wegen: onthaal, rechtstreekse aanmeldingen en projectwerking. Rechtstreekse instroom kan helpend zijn bij urgente situaties, zoals woonproblematiek. **Outreaching werken** en aanwezig zijn in de leefwereld van gezinnen (bijvoorbeeld bij administratie of praktische zaken) blijft een belangrijk instrument om een traject te bewandelen op alle levensdomeinen, waaronder ook het netwerk en de context.
- Tot slot wordt van begeleiders verwacht dat ze **flexibel** buiten hun eigen module werken. Te veel redeneren vanuit een **expertenrol** creëert afstand; nabijheid en vertrekken vanuit de vraag van gezinnen moet centraal blijven.

Gesprek met twoape | GGZ

Tijdens dit gesprek kwam de coördinator van Twoape (Roeselare, Pittem en Ieper) aan het woord samen met 2 psychologen die binnen Twoape Roeselare de contextgesprekken op zich nemen. In onderstaande punten ook hun nuancering en belangrijkste accenten:

- Wanneer **meerdere organisaties** betrokken zijn, komen er vaak ook meerdere contextbegeleiders. Dit zorgt voor **verwarring bij ouders en jongeren**. Ook in de rolverdeling tussen **contextbegeleiding (CB), individuele begeleiding (IB) en OCJ** worden overlappingen en onduidelijkheden ervaren. Bij specifieke problematieken, zoals **hechtingsstoornissen**, is het wenselijk om de rollen duidelijker te scheiden en echt te durven kiezen voor een aparte IB en CB.
- De vraag **wie of wat de context is** komt telkens terug. Soms ligt de focus niet op de ouders, maar eerder op andere familieleden, zoals een nonkel of tante. Het is belangrijk te onderscheiden **wie invloed heeft, wie beslissingsmacht heeft en hoe betrokkenheid vorm moet krijgen**. Daarbij rijst ook de vraag of informeren voldoende is, of dat expliciet akkoord telkens nodig is.
- Een duidelijke **rolverdeling en afstemming** is nodig, met respect voor basisrechten en afgestemd op wat jongeren en hun omgeving op dat moment nodig hebben. **Context is casusgebonden en dynamisch**: één aanmelding kan leiden tot meerdere betrokken contexten. Een **netwerktekening samen met de jongere** helpt bepalen wie mee rond de tafel moet.
- Binnen de **GGZ** werken contextbegeleiders meestal als psycholoog of contextueel geschoolde therapeut. Dit roept vragen op of contextbegeleiders die enkel als **opvoeder** werken voldoende handvatten en ruggensteun krijgen. Het begrip **contextbegeleiding** wordt als te breed ervaren; er is nood aan **meer differentiatie**.
- **Samenwerking** vraagt flexibiliteit: soms bijschakelen, soms loskoppelen. Daarbij spelen **beroepsgeheim en gedeelde overleggen** een belangrijke rol en zijn deze niet altijd complementair aan elkaar. **Intervisiegroepen** kunnen ondersteunend werken om complexiteit samen te dragen.
- Er leeft bezorgdheid over de **belasting van de derde lijn** en de spanning tussen **preventie en verzwarende Diagnostiek en observatie** kunnen niet los van elkaar gezien worden, terwijl de beweging wordt gemaakt om dit vaker ambulante te doen, waardoor diagnostiek nu vaak wordt losgekoppeld van een goeie observatie.
- Tot slot worden **personeelstekorten bij Opgroeien en VAPH** sterk aanvoeld. Er is nood aan meer **zorg voor het personeel** op het terrein. Voorstellen zoals **week- en weekendploegen** tonen dat er gezocht wordt naar creatieve oplossingen, maar **capaciteit** blijft een grote uitdaging.

Gesprek met het VAPH-overleg

We gingen met onze inzichten uit de procesflow en aanbevelingen ook langs op het VAPH-overleg, waar verschillende diensten vanuit het VAPH rond de tafel zitten. Alweer kwamen we tot belangrijke nuances en feedback, onderstaand nemen we jullie graag mee.

“Ook jullie (planmakers) kijk naar contextbegeleiding is al zeer gekleurd door de sector van waaruit jullie kijken.”

- Het belang van een **gedeelde taal** werd sterk benadrukt. De manier waarop **contextbegeleiding** wordt ingevuld en benoemd verschilt per organisatie en sector, en vraagt om een **gemeenschappelijke visie**.
- Daarnaast is er nood aan **duidelijke indicatoren** die richting geven en de kwaliteit van contextbegeleiding zichtbaar maken.
- Vanuit het **VAPH** werd aangegeven dat **beperkte middelen** vaak betekenen dat net de moeilijkste dossiers moeten worden opgenomen. Dit legt druk op de werking en maakt tegelijk de grenzen van het huidige systeem zichtbaar.
- Ook de **financieringsstructuren** vormen een drempel. Ze maken het moeilijk om snel **bij te schakelen of terug te schakelen**. Zeker bij organisaties die **handicapspecifiek** moeten werken, is de ruimte hiervoor dus beperkt.
- De vraag blijft of er moet worden gestreefd naar **één uniforme jeugdhulp**, of eerder naar een model waarin **verschillende actoren elkaar aanvullen**. Een **en-en-verhaal** lijkt meer aangewezen dan een of-of-benadering.
- Vanuit **beleidsmatig perspectief** is het belangrijk om **duidelijke standpunten** in te nemen over rollen, middelen en verantwoordelijkheden, zodat zowel samenwerking als complementariteit beter gefaciliteerd worden.

Gesprek met het LOBJ Westhoek

Tijdens het lokaal overleg bijzondere jeugdzorg komen verschillende partners binnen jeugdzorg samen die gelegen zijn in de westhoek, elk vanuit hun blik op contextbegeleiding brachten ze volgende aanvullingen:

- **Contextbegeleiding** kende vroeger een duidelijk onderscheid: gekoppeld aan verblijf enerzijds en aparte werkvorm ‘**thuisbegeleiding**’ anderzijds. Vandaag valt alles onder één brede noemer. Het is zinvol om bevindingen te spiegelen aan **diensten die enkel aan huis werken**, om zo beter zicht te krijgen op de verschillen en mogelijkheden.
- Er ontstaan mooie **samenwerkingen**, maar **afstemming** is cruciaal. Soms wordt bewust gekozen om **meer dan één contextbegeleider** per gezin in te zetten, om trajecten vol te houden. Vanuit **CKG** wordt zoveel mogelijk thuis begeleid, werkvormoverstijgend.
- Alles wordt vandaag te veel onder één label gebracht. Er is nood aan **meer differentiatie** om de diversiteit in contextbegeleiding te benoemen en **flexibeler** te kunnen inzetten. Het huidige **ticket- en moduledenken** sluit niet meer aan bij de realiteit van vandaag. Er klinkt een duidelijke vraag naar een meer **faciliterende rol van de overheid**, om mee te bewegen met de veranderende noden in de praktijk.

- Daarnaast leeft de vraag waar de **winsten liggen in intersectoraal werken**. Huidige **registratiesystemen** kunnen de vereiste flexibiliteit niet volgen. **Verschillende financieringswijzen** zorgen bovendien voor verwarring en bemoeilijken samenwerking.
- Het registratiesysteem geeft ook een **vertekend beeld**. In verblijf kan een gezin met vijf kinderen vijf plaatsen innemen, maar bij terugschakelen naar thuisbegeleiding wordt dit slechts als één contextbegeleiding geregistreerd. Daardoor zijn de **workload** per begeleidingstraject (op gezinsniveau) bij diensten die enkel contextbegeleiding aanbieden vaak zwaarder dan cijfers doen vermoeden (1 aangemeld kind).
- Contextbegeleiding wordt vaak ingezet vanuit **noodzaak**. Lange **wachlijsten voor verblijf** houden kinderen langer thuis, terwijl de **verwachtingen** naar contextbegeleiding toenemen, onder meer door de opstart van **veilige trajecten**.
- Tot slot blijft de **signaalfunctie** belangrijk. Tegelijk leeft het gevoel dat hulpverleners soms **slachtoffer worden van hun eigen flexibiliteit**: door steeds opnieuw bij te schakelen en zich aan te passen, komt hun **draagkracht** onder druk te staan.

“Als verwarring voor flexibiliteit zorgt, kan dit dan niet gezien worden als een kans?”

Gesprek met Golfbreker vzw

Perspectief van een autonome dienst voor contextbegeleiding en CBAW

Tijdens het overleg met het LOBJ werd duidelijk dat er, voor de komst van Integrale Jeugdhulp, een afzonderlijke werkvorm ‘thuisbegeleiding’ bestond. Deze werkvorm wordt op vandaag mee onder de grote noemer ‘contextbegeleiding’ vervat. Nochtans zijn er enkele significante verschillen tussen en de manier waarop beide contextbegeleiders hun kernopdracht vervullen.

Naar aanleiding van deze bevinding gingen we in gesprek met De Golfbreker vzw, een organisatie die uitsluitend contextbegeleiding aanbiedt zonder koppeling aan verblijf.

Hierna vatten we de belangrijkste inzichten en nuances uit dat gesprek samen:

- Contextbegeleiding als autonome dienst richt zich op **het gezin als geheel**. De nadruk ligt op **nabijheid en maatwerk**. Daarnaast wordt er gewerkt op verschillende maatschappelijke domeinen, met bijzondere aandacht voor praktische en administratieve ondersteuning, het gezin toeleiden naar andere vormen van hulp- en dienstverlening en het versterken van de leefomgeving. Hiervoor wordt beroep gedaan op professionele partners, maar evenzeer op steunfiguren uit de context van het gezin.
- Waar contextbegeleiding binnen verblijf vooral vertrekt vanuit wat **het kind nodig heeft**, start begeleiding zonder verblijf vanuit de **noden en krachten van het gezin en de individuele gezinsleden**. Beide invalshoeken vullen elkaar aan, maar net in de overgang tussen die twee werelden ontstaat kwetsbaarheid. Wanneer gezinnen evolueren naar een meer of minder ingrijpende vorm van hulp, verandert niet alleen de intensiteit van de contextbegeleiding, maar ook het perspectief van waaruit gewerkt wordt. **Afstemming en continuïteit** zijn dan cruciaal om te voorkomen dat gezinnen met de juiste verwachtingen in het nieuwe begeleidingstraject kunnen stappen.

- Er zijn grote verschillen in **registratie en zichtbaarheid** van het aantal effectief begeleide kinderen en jongeren. Hoewel de thuisbegeleider zich richt tot alle kinderen in het gezin wordt hieraan slecht 1 module gekoppeld op naam van het aangemelde kind of jongere. Dit leidt tot een vertekening in BINC-cijfers.
- Bij een overstap naar verblijf worden dossiers op gezinsniveau opgesplitst in **individuele dossiers**, waardoor cijfers plots sterk stijgen. Dit bemoeilijkt een realistisch zicht op de noden en beschikbare capaciteit.
- Er werd gepleit voor **een meer gezinsgericht en eenduidig registratiesysteem**, dat gezinnen zichtbaar maakt als geheel zonder bijkomende administratieve druk, dit zou er ook voor zorgen dat niet enkel betreffende jongere inzage krijgt in het dossier maar het hele gezinssysteem. Dit zorgt ervoor dat transparantie verdwijnt over de kinderen waarop het dossier niet geregistreerd staat en dus enkel het geregistreerde minderjarige inzagerecht heeft op het dossier (cfr. Decreet rechtspositie).
- Contextbegeleiding bestaat vandaag uit **verschillende modules en formules** met uiteenlopende intensiteit en focus. Wat vroeger een helder onderscheid kende tussen thuisbegeleiding en contextbegeleiding, is nu een complex geheel geworden. Deze variatie leidt soms tot **verwarring of een gevoel van inconsistentie** bij gezinnen in de ondersteuning, wat voor weerstand zorgt en bij hulpverleners.
- Het gesprek maakte duidelijk dat contextbegeleiding vandaag **structureel verankerd** is, maar in de praktijk **veel verschillende gezichten** heeft. De variatie in werkvormen, registraties en perspectieven toont de nood aan **meer duidelijkheid, verbinding en consistentie**.

De inzichten uit dit gesprek versterken het beeld dat ook elders in het project naar voren kwam.

9. Conclusie

De gesprekken bevestigen dat contextbegeleiding een fundamenteel, maar tegelijk complex thema is. Het belang ervan wordt breed erkend, maar er worden ook terugkerende knelpunten benoemd die de dagelijkse praktijk bemoeilijken.

Gedeelde taal en visie

Er is behoefte aan meer helderheid in taal en begrippen. Contextbegeleiding wordt vandaag vaak onder één noemer geplaatst, terwijl de diversiteit aan werkvormen net kracht en flexibiliteit kan bieden. Een gedeelde visie en leidende principes kunnen richting geven en tegelijk ruimte laten voor maatwerk.

Knelpunten

Huidige structuren, zoals ticket- en moduledenken, versnipperde financiering en rigide registraties, sluiten onvoldoende aan bij de realiteit. Verschillen in registratie bemoeilijken bovendien een correct zicht op de werkelijke hulpvraag. Deze systemen beperken de mogelijkheid om flexibel te schakelen en doen soms onrecht aan de complexiteit van gezinnen en de inzet van hulpverleners.

Samenwerking en rolafbakening

Het werken met gezinnen vraagt afstemming tussen actoren. Vandaag lopen verwachtingen en rollen soms door elkaar, wat voor gezinnen onduidelijkheid creëert. Meer gezamenlijke afstemming en een heldere rolverdeling zijn noodzakelijk om continuïteit te waarborgen, zeker op de overgang tussen verschillende werkvormen.

Draagkracht en signaalfunctie van hulpverleners

De kracht van contextbegeleiding zit in nabijheid en flexibiliteit. Tegelijk leeft het gevoel dat hulpverleners slachtoffer worden van hun eigen aanpassingsvermogen. Hun flexibiliteit mag niet ten koste gaan van hun draagkracht. Net omdat zij dicht bij gezinnen staan, is hun signaalfunctie richting beleid en partners van groot belang.

Wanneer we deze bevindingen naast de eerdere inzichten uit trajecten, samenwerkingsoverleggen, lerende netwerken en het forum leggen, ontstaat een consistent beeld. Over alle niveaus heen klinken dezelfde accenten: **nabijheid, continuïteit, maatwerk, duidelijke kaders en gedeelde verantwoordelijkheid.**

De rode draad is duidelijk: het debat en de afstemming rond contextbegeleiding vragen om duurzame verankering. Beleidsmakers kunnen hierin een faciliterende rol opnemen door duidelijke kaders te scheppen, financiering en registraties te stroomlijnen en de signalen uit het werkveld ernstig te nemen.

Zo kan een zorglandschap verder groeien waarin gezinnen op betrouwbare ondersteuning kunnen rekenen, en waarin hulpverleners hun werk blijvend met professionaliteit en menselijkheid kunnen uitvoeren.

10. Slotwoord

Met deze nota willen we allereerst onze dank uitspreken aan alle partners in de regio die hun tijd, inzichten en ervaringen hebben gedeeld. Dankzij hun openheid konden we leren hoe veelzijdig en tegelijk complex contextbegeleiding is. Het werd duidelijk dat contextbegeleiding een **essentieel puzzelstuk binnen de jeugdhulp** is. Het slaat bruggen tussen jongeren, gezinnen, voorzieningen en beleid, en stelt ons telkens opnieuw voor de vraag hoe nabijheid, continuïteit en maatwerk gerealiseerd kunnen worden.

Wat dit proces bijzonder maakt, is dat de nota niet uit één stem spreekt, maar uit velen. De kracht ervan ligt in de veelheid aan perspectieven: van gezinnen tot begeleiders, van directies tot partners in eerste, tweede en derde lijn. Dit is geen eindpunt, maar wel een fundament waarop verder gebouwd kan worden. Een eerste stap hierin is contextbegeleiding als thema agenderen op het IROJ.

Onze gezamenlijke uitdaging is nu om dit gesprek levend te houden en duurzaam te verankeren, in overlegstructuren, in beleidskeuzes en vooral in de dagelijkse praktijk. *Werken met de context vraagt om gedeelde verantwoordelijkheid en een meer samenhangende aanpak*, precies zoals in het begin van dit project vooropgesteld werd. Zo kunnen we het klassieke doorverwijsmodel verder doorbreken en er samen over waken dat jongeren en gezinnen met vertrouwen kunnen rekenen op een samenhangende en betrouwbare hulpverlening.

4. NOTA traumasensitief handelen

Samen bouwen aan een traumasensitieve jeugdhulp: Verbindende samenwerking tussen Co-ncept Jeugdhulp en WINGG.

1. Inleiding

Tijdens de projectperiode werd al snel duidelijk dat traumasensitief handelen een essentiële pijler vormt binnen de jeugdhulp. Binnen Co-ncept Jeugdhulp werd dit thema onderzocht op verschillende niveaus. We startten op microniveau met de analyse van concrete trajecten waarin het omgaan met trauma een belangrijke rol speelt. Zo kregen we een concreet beeld van de knelpunten rond dit thema in het zorglandschap. Trauma, traumasensitief handelen, complex trauma waren veelbesproken termen in deze trajecten waar niet iedereen vond dat we dezelfde taal spraken binnen sectoren en ook over sectoren heen.

Vervolgens werd het thema ingebed in een lerend netwerk met intersectorale partners, waar de belangrijkste noden en uitdagingen rond traumasensitief werken werden geïdentificeerd. Binnen dit lerend netwerk kwam sterk naar voren dat veel hulpverleners nood hebben aan duidelijkheid over wat trauma is en hoe ermee om te gaan. Er werd ook frustratie geuit over de grote groepssamenstellingen binnen leefgroepen. Veel minderjarigen in de jeugdzorg kampen met trauma, maar door de hoge werkdruk en groepsgrootte is het vaak moeilijk om hier op een gepaste manier mee om te gaan. Daarnaast werd benadrukt dat het thema te weinig aan bod komt in de basisopleidingen, waardoor zorgverleners onvoldoende voorbereid zijn om met deze doelgroep te werken.

De inzichten uit dit netwerk werden verder verdiept tijdens een regionaal netwerkforum, waar de aanwezige hulpverleners de conclusies van het lerend netwerk onderschreven.

Begin 2025 werd gekeken hoe we vanuit Co-ncept Jeugdhulp de opgebouwde kennis en samenwerking verder bestendigen. We klopten aan bij het West-Vlaams integrerend netwerk geestelijke gezondheid (WINGG), een partner die reeds een sterke expertise heeft opgebouwd rond traumasensitief werken. De gezamenlijke ambitie was om bij te dragen aan een traumasensitieve samenleving, waarin organisaties en leefgroepen handelen vanuit een gedeelde visie en taal rond trauma. De samenwerking tussen Co-ncept Jeugdhulp en WINGG was een logische en versterkende stap, aangezien beide organisaties zich inzetten voor een geïntegreerde aanpak, waarbij kennisdeling en intersectorale samenwerking centraal staan. Het belangrijkste doel was om versnippering te vermijden en te zorgen voor een structurele verankering binnen het werkveld.

Er werd een werkgroep trauma opgericht waarbij de belangrijkste doelen waren: het in kaart brengen van het bestaande trauma-aanbod, het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal en visie, en het bundelen van expertise. Wanneer we kijken naar verduurzaming van dit thema zal WINGG de verantwoordelijkheid opnemen om het thema blijvend op de agenda te houden, zowel op beleidsniveau als provinciaal niveau.

Tot slot werd er gezamenlijk een nota opgesteld om de regio te enthousiasmeren om hierover verder in overleg te gaan. Deze nota leidt ons doorheen het proces gelopen met de werkgroep trauma en de resultaten die tot stand kwamen. Het omvat vier concrete actiedomeinen, gericht op duurzame verankering en verdere samenwerking.

2. Doelstellingen, acties en resultaten

DOEL: Implementatieplan trauma in de jeugdhulp

Doel: De kennis, vaardigheden en attitudes rond traumasensitief handelen binnen de jeugdhulp en aanverwante sectoren te versterken en versnippering tegen te gaan. Dit gebeurt door middel van deskundigheidsbevordering, netwerking en de ontwikkeling van concrete handvatten voor hulpverleners.

Acties

Stap 1: Werkgroep trauma samenstellen

- **Doel:** Creëren van een intersectorale werkgroep die aan de slag gaat met een intersectorale taal en visie rond trauma.
- **Wie:** Co-ncept Jeugdhulp en WINGG
- **Werkwijze:**
 - Contact opnemen met verschillende partners, zoals: Overhoop, partners die deelnamen aan het lerend netwerk rond traumasensitief handelen, ambulante diensten, VK, ELP...
 - Werkgroep oprichten en duidelijke rollen en verantwoordelijkheden toewijzen.
 - Terugkoppeling naar de stuurgroep DIW en WINGG

Stap 1: Resultaat

Creëren van een intersectorale werkgroep die aan de slag gaat met een intersectorale taal en visie rond trauma.

Er werd een intersectorale werkgroep samengesteld met hulpverleners uit heel West-Vlaanderen. Dankzij de samenwerking met WINGG werd de volledige provincie betrokken en geïnformeerd. Tijdens de bijeenkomsten namen gemiddeld twintig deelnemers deel, afkomstig uit de nulde tot derde lijn. Er werd afgesproken dat elke deelnemer zijn of haar achterban op de hoogte zou houden en de mogelijkheid zou bieden om feedback te geven.

Om tot concrete resultaten te komen, werden vijf werkgroepen georganiseerd. Na elke bijeenkomst kregen de deelnemers een huiswerkopdracht en de taak om hun achterban te informeren en input te verzamelen.

Een voorbeeld: twee psychiatisch verpleegkundigen, verbonden aan een K-dienst, namen telkens deel aan de werkgroep en brachten na afloop de overige K-diensten op de hoogte van de besproken punten.

Stap 2: Overzicht en samenwerking versterken

- **Doel:** De versnippering binnen de traumasensitieve jeugdhulp in kaart brengen en expertise bundelen.
- **Wie:** Werkgroep
- **Werkwijze:**
 - Contact opnemen met partners die rond trauma werken.
 - Hun bestaande kaders en methodieken bevragen.
 - Expertise vanuit de werkgroep en hun partners in kaart brengen.
 - Terugkoppeling naar de stuurgroep DIW en WINGG

Stap 2: Resultaat

De versnippering binnen de traumasensitieve jeugdhulp in kaart brengen en expertise bundelen.

Als voorbereiding op de tweede werkgroep kregen de deelnemers een huiswerkopdracht met de volgende reflectievragen:

- Met welke bril kijkt een traumasensitieve hulpverlener/leerkracht/veldwerker/jeugdwerker/... naar het gedrag van een kind/jongere?
- Met welke bril kijkt een traumasensitieve hulpverlener/leerkracht/veldwerker/jeugdwerker/... naar hoe de context functioneert?
- Wat zijn goede vragen, bedenkingen, handelingen van een traumasensitieve hulpverlener/leerkracht/veldwerker/jeugdwerker/ ...?
- Aan welke vragen of handelingen merk jij dat een traumasensitieve hulpverlener/leerkracht/veldwerker/jeugdwerker/... aan het werk
- Zo ja, op basis van welke informatie, theorie, input, literatuur etc. hebben jullie je gebaseerd om deze vorm te geven en te stimuleren in de organisatie?

Zo neen, welke basishouding wil je stimuleren binnen je sector/organisatie? En hoe willen jullie dit aanpakken? Wat heb je hiervoor nodig van je organisatie?

Resultaten op deze vraag kunnen in bijlage teruggevonden worden. Er werd geconcludeerd dat er vanuit de werkgroep een nood is aan opleiding en ondersteuning rond trauma.

Stap 3: Intersectorale visie en taal ontwikkelen

- **Doel:** Vastleggen van een gedeelde taal en visie omtrent traumasensitief handelen.
- **Deelnemers:** Werkgroep trauma
- **Werkwijze:**
 - Verzamelde input vanuit de werkgroep analyseren.
 - Samenkomen van de werkgroep om overeenstemming te bereiken.
 - Verwachtingen per sector afstemmen en documenteren.
 - Cliëntperspectief meenemen.
 - Terugkoppeling naar de stuurgroep DIW en WINGG

Stap 3: Resultaat

Vastleggen van een gedeelde taal en visie omtrent traumasensitief handelen.

Het ontwikkelen van een gedeelde taal en visie bleek een uitdagend proces. De werkgroep koos voor een **poster** met gemeenschappelijke taal en een daarbij horende **ondersteunende tekst** [zie website WINGG](#). Een vaststelling was dat het vinden van eenzelfde taal niet eenvoudig is. De nulde lijn gebruikt immers een andere terminologie dan de tweede en derde lijn, en de derde lijn beschikt doorgaans over meer achtergrondkennis over trauma. Zowel inhoudelijk als visueel was het een uitdaging om tot een gezamenlijk resultaat te komen. Omdat er verschillende benamingen en invalshoeken bestaan om over trauma te spreken, werd uiteindelijk gezocht naar wat **gemeenschappelijk** is. Vanuit die gedeelde elementen kon een verbindende taal worden ontwikkeld.

De resultaten werden getest bij de werkgroep trauma en hun achterban, het netwerkforum van WINGG waar verschillende professionelen van nul tot derde lijn aanwezig waren en bij een aantal jongeren en ervaringsdeskundigen.

Stap 4: Vorming en preventie verankeren

- **Doel:** Opleidingen en ondersteuning voor hulpverleners structureel verankeren.
- **Deelnemers:** Werkgroep trauma
- **Werkwijze:**
 - Wegwijs naar basisopleiding traumasensitief handelen in kaart brengen.
 - Traumadag organiseren met workshops en ook hierop de terugkoppeling van de behaalde doelen van de werkgroep weergeven.
 - Intervisie en coaching opzetten voor een uniforme basishouding binnen hulpverlening.
 - Link maken met positief leef- en werkklimaat
 - Link maken met crosslink
 - Terugkoppeling naar de stuurgroep DIW en WINGG

Stap 4: Resultaat

Opleidingen en ondersteuning voor hulpverleners structureel verankeren.

Aanvankelijk werd gedacht aan het organiseren van een **'traumadag'**, waarbij deelnemers ondergedompeld zouden worden in het thema. Omdat niet iedereen hieraan kon deelnemen en medewerkers op de werkvloer moeilijk te bereiken zijn, werd naast de poster en tekst gekozen om deze verder toe te lichten in twee **online webinars** ter vervanging van een 'traumadag' (zie bijlage).

- De **poster** trekt visueel de aandacht en biedt een beknopte samenvatting.
- De **tekst** geeft ruimte om het thema in eigen tempo te verkennen.
- De **webinars** ondersteunen de tekst en spreken iedereen aan die liever visueel leren.

Alle materialen worden centraal ontsloten via het netwerkforum van WINGG en Co-ncept, aangevuld met de nieuwsbrieven vanuit de partners en de websites van [WINGG](#) en [Co-ncept](#). Op deze webpagina worden de poster, verdiepende teksten, de webinars en aanvullende bronnen zoals boeken en tools gebundeld. In 2027 wordt dit aanbod verder versterkt met een e-learningtraject rond trauma via Psyche.

Om het thema duurzaam te verankeren, blijft WINGG inzetten op de aanstelling van een structurele traumareferent, met een beoogde realisatie in 2028. In afwachting daarvan blijft de traumawerkgroep actief inzetten op intervisie en supervisie, zodat kennisdeling en deskundigheidsbevordering geborgd blijven.

Daarnaast wordt gekozen voor de ontwikkeling van laagdrempelige webinars vanuit WINGG, als alternatief voor een grootschalige 'traumadag'. Op die manier wordt maximale toegankelijkheid gegarandeerd en sluit het aanbod beter aan bij de praktijk.

3. Bijlage: Verslag werkgroep 1.

Verslag werkgroep Trauma/traumasensitief handelen

13/05/2025 - Trax Roeselare

Denkoefening

Om verder aan de slag te gaan werd nagedacht over volgende vragen.

Iedere sector zat samen als groep om op bovenstaande vragen een antwoord te bieden.

- Verschillen tussen de sectoren benoemen
- Welke gelijkenissen zijn er met andere sectoren?
- Hoe zien we de versnippering? Welk eindproduct hebben we nodig?
- Wat is onze vraag als sector?

Resultaat van het denkproces per sector

Jeugdzorg

Er wordt een andere visie opgemerkt tussen de verschillende sectoren. Toch is de psycho educatie die gebracht wordt telkens dezelfde. Ieder kind/jongere heeft een rugzak, maar niet ieder kind/jongere wil er meteen mee aan de slag.

Er is veel versnippering, er zijn tools voor leerkrachten tekort. Er wordt een behoefte gemerkt aan basisopleiding om het algemeen te kunnen opentrekken met de scholen. In die zin dient de behandelverlegenheid aangepakt te worden. De sector voelt aan dat leerkrachten hun handen vol hebben, maar hier niet voor opgeleid zijn.

Een traumadag lijkt interessant, maar misschien is opsplitsing tussen sectoren nodig. Niet iedereen heeft dezelfde tools nodig (bv: een leerkracht vs begeleider bij VAPH)

VAPH

Binnen VAPH wordt opgemerkt dat teams snel veranderen. Tussen collega's en teams binnen een voorziening verschilt het tempo van omgaan met trauma. Leefgroepen zijn eerst met andere zaken bezig dan trauma. Anderzijds kan gezegd worden dat veel leefgroepen onbewust positieve stappen zetten in het traumasensitief handelen.

Binnen deze sector worden levensverhalen vaak al vastgelegd in taal en beeld.

Er worden vragen gesteld bij diagnostiek en hoe de kinderen soms binnen komen in voorzieningen.

Op een traumadag heb je zeker mensen van de overheid nodig, er moeten zaken aangepast worden binnen het grote systeem (bijvoorbeeld: traumadiagnose is niet voldoende om eens in de volwassenheid zorg in te kopen)

De mosterd kan gehaald worden uit de 'Drews Barry'. Deze visie benoemt dat therapie gebeurt in kleine contacten, niet de therapielokalen. Daarnaast wordt 'Samsa' benoemt.

ELZ

De basiskennis is helemaal anders bij de eerstelijnszones dan bij de andere sectoren. Iedereen wil het beste en doet om goed te doen, maar iedereen kijkt vanuit een andere bril.

De eerstelijnszones merken dat het nodig is om al hun partners te sensibiliseren op vlak van trauma. Voor hen is het belangrijk om signalen op te pikken en door te geven.

Daarnaast merken ze op dat ziekenhuizen meer met het onderwerp kunnen doen.

Er is geen nood aan nieuwe zaken rond trauma, maar de bestaande zaken moeten in kaart gebracht worden.

GGZ

Mesoniveau

- Geen extra trauma creëren voor kinderen die hulp nodig hebben, beter preventief werken (uithuisplaatsing, te weinig hulp...)
- Correcte diagnoses dienen gesteld te worden, nu is het vaak een verplichting om afhankelijk van de verkregen hulp of school diagnoses te kiezen

Microniveau

GGZ

- Traumadag kan helpend zijn
- Basisopleiding trauma -> voor startende ELPers

Jeugdzorg/VAPH

- Basisopleiding trauma
- Opleiding traumasensitief handelen
- Om in leefgroep te implementeren: bijscholing op teamniveau
- Coaching op de werkvloer

Deze bovenstaande bevindingen werden in groep overlopen. Het valt op dat iedereen het over de taal heeft waarmee we spreken. Dit willen we in een volgende huiswerkopdracht verder bevragen en onderzoeken.

Dit verslag en link met huiswerkopdracht mag iedereen naar de organisaties binnen de eigen sector doormailen om hier zoveel mogelijk feedback op te krijgen.

We kregen reeds bij de eerste bevraging heel wat feedback, waarvoor dank!